

REPUBLIKA
SLOVENIJA
VRHOVNO
SODIŠČE

Sodnikov informativ

1 / 2025

Iustitia est domina et regina virtutum.

Pravičnost je gospodarica in kraljica kreposti.*

* Povzeto iz: Janez Kranjc, Pozabljena latinščina, 2014

VSRS, ODDELEK ZA SPREMLJANJE SODNE PRAKSE, TEL 01 366 42 60, ISSN 2335/3228

I. IZ ODLOČB SENATOV VRHOVNEGA SODIŠČA	1
A. Kazensko področje.....	1
1. Dovoljenost izreka stranske denarne kazni in uporaba načela koncentracije iz ZFPPIPP v adhezijskem postopku.....	1
Sodba I Ips 41867/2020 z dne 12. 12. 2024.....	1
B. Civilno področje.....	2
1. Ker toženkin dolжник (leasingojemalec) tožnici (leasingodajalki) ni plačal vseh obrokov leasinga, ima tožnica lastninsko pravico, ki preprečuje izvršbo na predmetu leasinga.....	2
Sodba in sklep II Ips 31/2024 z dne 3. 12. 2024.....	2
2. Fikcija osebne vročitve med poletnim poslovanjem sodišča	2
Sklep II Ips 9/2024 z dne 17. 12. 2024.....	2
C. Gospodarsko področje	3
1. Pravica upnikov do plačila iz posebne razdelitvene mase	3
Sklep III Ips 20/2023 z dne 10. 12. 2024.....	3
2. Vpis obsodbe v kazenski evidenci kot ovira za odpust obveznosti stečajnega dolžnika	3
Sklep III Ips 27/2023 z dne 10. 12. 2024	3
3. Obnovitveni razlogi po Zakonu o upravnem sporu	4
Sklep V Up 5/2023 z dne 10. 12. 2024	4
D. Delovno in socialno področje.....	5
1. Narava spora glede vključitve v poklicno zavarovanje.....	5
Sodba VIII Ips 6/2024 z dne 18. 6. 2024.....	5
2. Obseg varstva konkurenčne klavzule.....	5
Sodba VIII Ips 25/2024 z dne 26. 11. 2024	5
3. Kršitev pravice do kontradiktornega postopka.....	6
Sklep VIII Ips 28/2024 z dne 17. 12. 2024.....	6
4. Rok za vložitev zahteve za izplačilo solidarnostne pomoči v primeru daljše bolezni	6
Sodba VIII Ips 29/2024 z dne 17. 12. 2024.....	6
5. Preklic tajnosti dokumenta	6
Sodba VIII Ips 30/2024 z dne 17. 12. 2024	6
E. Upravno področje	7
1. Odločitev o obdavčitvi v primeru vodenja gospodarske družbe in opravljanja del iz dejavnosti družbe s strani samostojnega podjetnika	7
Sodba X Ips 11/2024 z dne 29. 1. 2025	7

II. IZ ODLOČB USTAVNEGA SODIŠČA.....	8
1. Vrnitev otroka v državo izvora – upoštevanje njegovega mnenja	8
Odločba Up-635/24-25 z dne 14. 11. 2024.....	8
2. Dodatno pojasnilo za javnost v zadevi št. Up-1038/21, Up-1044/21 z dne 20. 11. 2024	9
Odločba Up-1038/21, Up-1044/21 z dne 20. 11. 2024.....	9
III. IZ ODLOČB SODIŠČA EVROPSKE UNIJE	10
A. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV	10
a. Podatki o nazivu in spolni identiteti pri spletnem nakupu vozovnic....	10
Sodba Sodišča v zadevi C-394/23 Mousse.....	10
b. Prijava s Facebookom na strani EU Login – prenos osebnih podatkov v tretjo državo	11
Sodba Splošnega sodišča v zadevi T-354/22 Bindl proti Komisiji	11
B. DRŽAVLJANSTVO UNIJE.....	13
1. Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic	13
a. Omejitev prostega gibanja zaradi obdavčitve štipendije Erasmus +	13
Sodba Sodišča v zadevi C-277/23 Ministarstvo financija (Štipendija Erasmus +)	13
C. KONKURENCA.....	14
1. Odškodninska tožba zaradi kršitev pravil o konkurenci.....	14
a. Dopustnost skupinske tožbe – načelo učinkovitosti.....	14
Sodba Sodišča v zadevi C-253/23 ASG 2	14
D. NADZOR NA MEJI, AZIL IN IMIGRACIJE	16
1. Azilna politika.....	16
a. Obveznost uspešne oprave preizkusa iz integracije v družbo pod grožnjo globe	16
Sodba Sodišča v zadevi C-158/23 Keren.....	16
E. VARSTVO POTROŠNIKOV.....	18
1. Potrošniške kreditne pogodbe	18
a. Obveznost obveščanja in izguba bankine pravice do obresti in stroškov	18
Sodba Sodišča v zadevi C-472/23 Lexitor.....	18

F. KONKURENCA	19
1. Člen 102 PDEU (zloraba prevladujočega položaja)	19
a. Zavrnitev zagotovitve interoperabilnosti	19
Sodba Sodišča v zadevi C-233/23 Alphabet in drugi.....	19
G. TEMELJNE PRAVICE	21
1. Neodvisnost sodnikov	21
a. Pristojnost zakonodajne in izvršilne veje oblasti držav članic za določanje podrobnih pravil za določanje plač sodnikov	21
Sodba Sodišča v združenih zadevah C-146/23 Sąd Rejonowy w Białymstoku in C-374/23 Adoreiké	21
H. SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA	23
1. Omejevalni ukrepi	23
a. Pravica do izjave in obrazložene odločbe; Upravičenost posega v svobodo gospodarske pobude	23
Sodba Splošnega sodišča v zadevi T-193/23 MegaFon proti Svetu.....	23
I. MEHANIZEM ZA SODELOVANJE IN PREVERJANJE NAPREDKA ROMUNIJE	24
1. Reforma pravosodja in boja proti korupciji (2007–2023).....	24
a. Procesna legitimacija poklicnega združenja romunskih državnih tožilcev za vložitev ničnostne tožbe	24
Sklep Splošnega sodišča v zadevi T-1126/23 Asociația Inițiativa pentru Justiție proti Komisiji	24
J. VREDNOTE EU	26
1. Vladavina prava – neodvisnost sodstva.....	26
a. Začetek teka znižanja denarne kazni Poljski zaradi delne prilagoditve nacionalne zakonodaje; Pobot zneskov, dolgovanih iz naslova dnevne denarne kazni	26
Sodbe Splošnega sodišča v združenih zadevah T-830/22 in T-156/23 ter T-1033/23 Poljska proti Komisiji.....	26
IV. IZ ODLOČB EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	28
3. člen EKČP (pravica do učinkovitega pravnega sredstva).....	28
❖ Nezakonito zavračanje državljanov tretjih držav	28
A. R. E. proti Grčiji, sodba z dne 7. 1. 2025.....	28
5. člen EKČP (pravica do osebne svobode in varnosti).....	29
❖ Obvezno psihiatrično zdravljenje – ocena duševnega zdravja	29
M. B. proti Španiji, sodba z dne 6. 2. 2025	29

6. člen EKČP (pravica do poštenega sojenja) – zaslišanje obremenilnih prič	30
❖ Odsotnost obremenilne priče – uravnoteževalni dejavniki	30
Vasile Pruteanu in drugi proti Romuniji, sodba z dne 14. 1. 2025.....	30
6. člen EKČP (pravica do poštenega sojenja)	32
❖ Dvom v nepristranskost predsednika sodnega sveta	32
Suren Antonyan proti Armeniji, sodba z dne 23. 1. 2025	32
8. člen EKČP (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) ...	33
❖ Procesna jamstva v postopku odločanja o vrnitvi otroka po Haaški konvenciji	33
F. D. in H. C. proti Portugalski, sodba z dne 7. 1. 2025	33
❖ Ugrabljeni otroci iz državnih bolnišnic na Hrvaškem – vzpostavitev mehanizma za zagotavljanje odškodnin	33
Petrović in drugi proti Hrvaški, sodba z dne 14. 1. 2025	33
❖ Domneva mladoletnosti osebe brez spremstva – procesna jamstva	34
A. C. proti Franciji, sodba z dne 16. 1. 2025.....	34
❖ Zavračanje spolnih odnosov ne more biti krivdni razlog za ločitev	35
H. W. proti Franciji, sodba z dne 23. 1. 2025.....	35
❖ Nezakonito izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov	35
Denysyuk in drugi proti Ukrajini, sodba z dne 13. 2. 2025.....	35
10. člen EKČP (svoboda izražanja)	36
❖ Presoja, ali so izjave prispevale k javni razpravi, ki je v interesu javnosti	36
Alexandru Pătraşcu proti Romuniji, sodba z dne 7. 1. 2025.....	36
❖ Zatiranje izjav zoper rusko invazijo na Ukrajino	36
Novaya Gazeta in drugi proti Rusiji, sodba z dne 11. 2. 2025	36
11. člen EKČP (svoboda zbiranja in združevanja)	38
❖ Pravica do stavke ne vključuje pravice oviranja javnega prometa brez predhodnega dovoljenja	38
Bodson in drugi proti Belgiji, sodba z dne 16. 1. 2025	38
V. OBVESTILA SODIŠČEM	39
1. Obvestilo Ministrstva za javno upravo	39
2. Novi sodniki	41
3. Prenehanje sodniške službe oziroma funkcije	41
VI. IZ URADNIH LISTOV	42
VII. IZ STROKOVNIH REVIJ	44
1. Domače strokovne revije (izbor člankov)	44
2. Tuje strokovne revije (izbor člankov)	46

VIII. NAJMANJŠA KNJIGA V CENTRALNI PRAVOSODNI KNJIŽNICI
49

IX. NOVOSTI V CENTRALNI PRAVOSODNI KNJIŽNICI..... 52

I. Iz odločb senatov Vrhovnega sodišča

A. Kazensko področje

1. Dovoljenost izreka stranske denarne kazni in uporaba načela koncentracije iz ZFPPIPP v adhezijskem postopku

Sodba I Ips 41867/2020 z dne 12. 12. 2024

Zahtevi za varstvo zakonitosti se ugodi.

Kadar je poleg glavne kazni zapora kumulativno določena obvezna stranska denarna kazen, sodišče pa namesto glavne kazni zapora izreče pogojno obsodbo, je treba ravnati po določbi četrtega odstavka 58. člena Kazenskega zakonika (KZ-1), ki sodišču omogoča, da v pogojni obsodbi poleg določitve glavne kazni določi tudi eno ali več stranskih kazni, ob čemer sme izreči, da se vse ali posamezne stranske kazni izvršijo.

Za odločanje o premoženjskopravnem zahtevku so poleg določb civilnega materialnega prava relevantne tudi določbe civilnega procesnega prava. To velja zlasti glede določb o procesnih predpostavkah.

Načelo koncentracije iz 227. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) se razteza tudi na adhezijski postopek in kazenskemu sodišču preprečuje vsebinsko (meritorno) odločanje o dajatvenem zahtevku. V obravnavani zadevi je oškodovanka v kazenskem postopku podala premoženjskopravni zahtevek po začetku stečajnega postopka, zato sodišče takšnemu zahtevku ni smelo ugoditi, pač pa bi oškodovanko moralo napotiti na pravdo.▪

B. Civilno področje

1. Ker toženkin dolžnik (leasingojemalec) tožnici (leasingodajalki) ni plačal vseh obrokov leasinga, ima tožnica lastninsko pravico, ki preprečuje izvršbo na predmetu leasinga

Sodba in sklep II Ips 31/2024 z dne 3. 12. 2024

Sodba in sklep o ugoditvi reviziji.

Tudi če finančnemu leasingu pripišemo lastnosti katerega od zakonsko urejenih pogodbenih tipov, to nima za posledico, da so vsa vprašanja podrejena pravilom za ta pogodbeni tip.

Ker je treba izjeme razlagati restriktivno in zlasti upošteva pomen leasingodajalčeve pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave, katere omejitev mora biti izrecno določena v zakonu (načelo zakonitosti), se pravilo iz drugega odstavka 520. člena OZ, da pridržek lastninske pravice v primeru neizpolnitve predpisane obličnosti ne učinkuje proti izvršilnim in stečajnim upnikom, ne razteza na pogodbo o leasingu.

Če je nedopusten poseg v pričakovalno pravico leasingojemalca, je toliko manj dopusten poseg v (še obstoječo) lastninsko pravico leasingodajalca (sklepanje z manjšega na večje; *argumentum a minori ad maius*).

Ker toženkin dolžnik (leasingojemalec) tožnici (leasingodajalki) ni plačal vseh obrokov leasinga, ima tožnica lastninsko pravico, ki preprečuje izvršbo na predmetu leasinga.▪

2. Fikcija osebne vročitve med poletnim poslovanjem sodišča

Sklep II Ips 9/2024 z dne 17. 12. 2024

Sklep o ugoditvi reviziji.

Sodišče je zagrešilo absolutno bistveno kršitev določb postopka, ker tožnik ni bil določno in razumljivo obveščen o tem, da bo sodišče zaradi neprevzema pošiljke štelo, da je »fikcija« osebne vročitve nastopila že med poletnim poslovanjem sodišča. Tožnik je namreč prejel le obvestilo iz četrtega odstavka 142. člena ZPP, to pa ni bilo zadostno.▪

C. Gospodarsko področje

1. Pravica upnikov do plačila iz posebne razdelitvene mase

Sklep III Ips 20/2023 z dne 10. 12. 2024

Sklep o zavrnitvi revizije.

Eno temeljnih pravil stečajnega postopka je ločeno vodenje in upravljanje posebnih stečajnih mas ter njihova razdelitev po posebnih pravilih, ki dajejo pri njihovi razdelitvi prednost stroškom unovčenja iz četrtega odstavka 226. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) in ločitvenim upnikom. Dolžnik terjatev iz naslova stroškov stečajnega postopka, ki se plačajo iz splošne stečajne mase, ne more plačati iz posebne stečajne mase, ki je namenjena najprej plačilu stroškov unovčenja posebne stečajne mase in nato plačilu terjatev ločitvenih upnikov. Upnik, ki ima terjatev za plačilo stroškov stečajnega postopka iz splošne stečajne mase, zato ne more doseči plačila svoje terjatve iz premoženja, ki spada v posebno stečajno maso.

Pravica upnikov do plačila iz posebne razdelitvene mase se navezuje na točno določeno premoženje stečajnega dolžnika, ki tvori posebno stečajno maso. Dolžnikova sposobnost za razpolaganje z navedenim premoženjem je omejena. S tem premoženjem stečajni dolžnik ne more razpolagati drugače, kot v korist ločitvenih upnikov in upnikov stroškov unovčenja posebne stečajne mase. Tožeča stranka, ki ima pravico do plačila svoje terjatve iz posebne stečajne mase pred vsemi ostalimi dolžnikovimi upniki, bi v primeru izvršbe na sredstva posebne stečajne mase ostala brez plačila. Njena pravica do prednostnega plačila iz ločenega premoženja stečajnega dolžnika, bi bila izvotljena, če bi se iz ločenega premoženja, ki je namenjeno plačilu stroškov unovčenja posebne stečajne mase in plačilu zavarovanih terjatev, poplačal upnik, ki do plačila iz navedenih sredstev po določilih ZFPPIPP ni upravičen. Zato je treba tožeči stranki priznati izločitveni ugovor v zvezi z njenim pridobitnim zahtevkom za plačilo stroškov unovčenja posebne stečajne mase iz sredstev denarnega dobroimetja, ki se je oblikovalo z unovčenjem posebne stečajne mase, ki preprečuje izvršbo.▪

2. Vpis obsodbe v kazenski evidenci kot ovira za odpust obveznosti stečajnega dolžnika

Sklep III Ips 27/2023 z dne 10. 12. 2024

Sklep o ugoditvi zahtevi za varstvo zakonitosti.

V konkretnem primeru je bil stečajni dolžnik obsojen za kaznivo dejanje iz nabora kaznivih dejanj, kot je opredeljen v 1. točki drugega odstavka 399. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). Ta obsodba do odločanja sodišča prve stopnje ni bila izbrisana iz kazenske evidence zaradi kasnejše storitve novega kaznivega dejanja izven tega nabora. Sodišče druge stopnje je zavzelo stališče, da ni dosledno, da bi bilo ponavljanje katerih koli kaznivih dejanj odločilno tudi po stečajnem pravu. Ob takšnem stališču podlaga za odločitev sodišča druge stopnje ni

bilo stanje vpisa v kazenski evidenci za stečajnega dolžnika, saj je zavestno prezrlo eno od zakonsko urejenih predpostavk, ki je vplivalo na stanje vpisa.

Takšna (namenska) razlaga izrecno prebija jezikovni pomen zakonskega besedila. Z razlago, ki relativizira jasno opredeljen kriterij (vpis obsodbe v kazenski evidenci) in s tem drugače zamejuje oviro za odpust obveznosti, je sodišče druge stopnje prestopilo meje dopustne razlage zakona. Takšno drugačno omejitev ovire za odpust obveznosti bi lahko v okviru zakonodajne diskrecije uredil le zakonodajalec. V okviru ustavne ureditve ravnovesij med nosilci posameznih vej oblasti to ne spada v pristojnost sodišča kot nosilca sodne veje oblasti.▪

3. Obnovitveni razlogi po Zakonu o upravnem sporu

Sklep V Up 5/2023 z dne 10. 12. 2024

Sklep o zavrnitvi pritožbe.

Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-295/13 z dne 19. 10. 2016 sprejelo stališče, da pravica do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave ne pomeni pravice do točno določenega sodnega postopka in da se sodno varstvo zoper odločitve državnih organov lahko zagotavlja tudi v kakšnem drugem postopku ali v postopku pred drugim sodiščem in v obsegu, ki ustreza naravi pravnega razmerja. Iz odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) v zadevi *Pintar in drugi proti Sloveniji* ne izhaja, da je ESČP zavrnilo stališče, da je odškodninsko varstvo lahko ustrezen mehanizem za zagotovitev varstva zasebne lastnine tožnikov (tudi pritožnice). ESČP je sprejelo stališče, da Zakon o postopku sodnega in izvensodnega varstva nekdanjih imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (ZPSVIKOB), katerega izvrševanje je bilo sicer s strani Ustavnega sodišča marca 2020 zadržano, predstavlja pomemben napredek za nekdanje imetnike. Če odškodninsko varstvo že *a priori* ne bi pomenilo ustreznega sodnega varstva oziroma pravnega sredstva za varstvo pravice do zasebne lastnine, potem sprejem ZPSVIKOB, neodvisno od njegovega zadržanja, ne bi mogel pomeniti nikakršnega napredka, kar pa ni sporočilo ESČP v citirani odločbi.

Posledično je pravilna presoja Upravnega sodišča, da ni podan eden taksativno določenih razlogov za dovolitev obnove postopka iz 96. člena Zakona o upravnem sporu (ZUS-1) in zavrženje predloga za obnovo ne pomeni posega v pritožnično pravico do sodnega varstva pravice do zasebne lastnine.▪

D. Delovno in socialno področje

1. Narava spora glede vključitve v poklicno zavarovanje

Sodba VIII Ips 6/2024 z dne 18. 6. 2024

Sodba o zavrnitvi revizije.

Delodajalec je delavcu odklanjal vključitev v poklicno zavarovanje, zato je ta pravilno vložil tožbo zoper delodajalca v delovnem sporu na podlagi b točke drugega odstavka 5. člena Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (ZDSS-1). Zakonodaja za zavarovance poklicnega zavarovanja ne ureja določno (predhodnega) upravnega postopka uveljavljanja pravic glede vključitve v poklicno zavarovanje, kot je na primer predpisan za uveljavljanje pravic iz obveznega zavarovanja pri zavodu. Glede na stranke spora in zakonsko ureditev poklicnega zavarovanja, ki ne predvideva predhodnega upravnega postopka, ne gre za socialni spor iz drugega odstavka 58. člena ZDSS-1.▪

2. Obseg varstva konkurenčne klavzule

Sodba VIII Ips 25/2024 z dne 26. 11. 2024

Sodba o ugoditvi reviziji.

Zmotno je vztrajanje toženca v revizijskem postopku, da je konkurenčna klavzula lahko pridržana le za ključne kadre delodajalca, ki sodelujejo v poslovnem ali v razvojnem delu podjetja. Niti ni nujno, da gre za znanje, ki predstavlja izum delodajalca oziroma znanje, ki ga ni mogoče pridobiti drugje, ampak je treba presoјati celokupno znanje, ki ga je delavec v letih dela pridobil pri bivšem delodajalcu. Podjetja imajo lahko tako proizvodni (tehnični) del kot poslovni del, kar vpliva na vrste delovnih mest in različna znanja delavcev. V zakonu in v sodni praksi ni podlage za stališče, da bi lahko bilo določeno delovno mesto samo po sebi izvzeto iz dogovora o konkurenčni klavzuli.

Tožnica in toženec sta se v pogodbi o zaposlitvi glede predmeta konkurenčne klavzule jasno dogovorila, da štejeta za relevantno opravljanje poslov v zvezi s cenitvami in reševanjem škod pri toženčevem prihodnjem delu po prenehanju pogodbe o zaposlitvi. Po prenehanju delovnega razmerja pri tožnici je sklenil pogodbo o zaposlitvi z gospodarsko pomembnim konkurentom tožnice za delovno mesto cenilca škod, pri čemer se je spremenil le obseg opravljanja dela glede vrste cenitev. Nadaljeval je z enakim delom, v enaki dejavnosti in celo na istem teritorialnem območju.▪

3. Kršitev pravice do kontradiktornega postopka

Sklep VIII Ips 28/2024 z dne 17. 12. 2024

Sklep o ugoditvi reviziji.

Sodišče druge stopnje je spremembo sodbe sodišča prve stopnje utemeljilo na dejanski ugotovitvi, da toženka tožnika pred začetkom bolniškega staleža oziroma po njegovem zaključku »ni pozvala in opozorila v zvezi z izrabo 14 dni neizrabljenega dopusta«, kar je mimo sodišča prve stopnje ugotovilo samo, brez izvedenega dokaznega postopka, čeprav je šlo za dejansko vprašanje, ki je bilo med strankama sporno. Na ta način je toženko prikrajšalo za pravico do kontradiktornega obravnavanja. Zato je podana bistvena kršitev določb pravnega postopka iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP. ▪

4. Rok za vložitev zahteve za izplačilo solidarnostne pomoči v primeru daljše bolezni

Sodba VIII Ips 29/2024 z dne 17. 12. 2024

Sodba o zavrnitvi revizije.

Določbo tretjega odstavka 6. člena Aneksa h kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v RS o 60-dnevnem roku za vložitev zahteve za izplačilo solidarnostne pomoči v primeru daljše bolezni je treba razlagati tako, da delavec, ki je v bolniškem staležu zaradi daljše bolezni, pridobi pravico do izplačila solidarnostne pomoči po izteku treh mesecev bolniškega staleža, uveljavljanje te pravice pa ohrani ves čas nadaljnjega bolniškega staleža (ves čas trajanja daljše bolezni) in še 60 dni po zaključku tega staleža. ▪

5. Preklic tajnosti dokumenta

Sodba VIII Ips 30/2024 z dne 17. 12. 2024

Sodba o ugoditvi reviziji.

V obravnavanem primeru niso bili ugotovljeni vsi (vsebinski in formalni) razlogi za preklic tajnosti spornega dokumenta, ampak zgolj prečrtanje oznak tajnosti z zapisom o preklicu, pa še to je bilo storjeno pomotoma. Ker 23. 10. 2020 do preklica tajnosti ni prišlo, je bil dokument še nadalje tajen. Tožnik je bil z administrativno pomoto seznanjen, vendar je v zvezi z dokumentom vseeno postopal tako, kot da ne bi bil tajen. Predvsem navedeno je odločilno za presojo tožnikovih ravnanj (ki so v zvezi s problematiko varovanja tajnih podatkov), česar pa sodišče druge stopnje ni upoštevalo. Raje se je oprlo na razlago določb Zakona o tajnih podatkih in Uredbe o varovanju tajnih podatkov, a je tudi po tej poti prišlo do napačnega zaključka - da so izpolnjeni pogoji za ugotovitev, da dokument v času očitanih kršitev ni bil več tajen. Nenazadnje ni upoštevalo niti formalno-materialnega koncepta tajnega podatka, ki ga je sicer zastavilo kot izhodišče svoje sodbe, saj je že zgolj iz razloga, ker naj bi bila tajnost formalno preklicana, dokumentu napačno odreklo tajnost tudi po vsebini. ▪

E. Upravno področje

1. Odločitev o obdavčitvi v primeru vodenja gospodarske družbe in opravljanja del iz dejavnosti družbe s strani samostojnega podjetnika

Sodba X Ips 11/2024 z dne 29. 1. 2025

Sodba o ugoditvi reviziji.

Davčni organ lahko odmeri davek na drugačni pravni podlagi, kot izhaja iz sklenjenih pravnih poslov, oziroma upošteva drugo pravno obliko dohodka, ki ga je prejel samostojni podjetnik, samo, če predhodno ugotovi, da gre za katerega od primerov nedovoljenega ravnanja in zato lahko uporabi svoja pooblastila iz 74. člena Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) (ali drugega izrecnega pooblastila, ki ga določi zakon).

Če gre za nedovoljen pravni posel (drugi odstavek 74. člena ZDavP-2), ki ga je samostojni podjetnik sklenil za vodenje družbe z omejeno odgovornostjo, se dohodek obdavči, kot da gre za dohodek iz delovnega razmerja na podlagi 1. točke drugega odstavka 37. člena ZDoh-2.

Nedovoljeno davčno izogibanje ne more biti utemeljeno le na okoliščini, da je samostojni podjetnik kot samozaposlena oseba opravljal delo za družbo z omejeno odgovornostjo, v kateri je edini družbenik in direktor. Tudi v primeru ugotovljenega nedovoljenega davčnega izogibanja dohodkov samostojnega podjetnika, ki jih pridobi v družbi z opravljanjem dela iz dejavnosti te družbe (torej ne za delo direktorja), ni mogoče obdavčiti na podlagi prvega odstavka 37. člena ZDoh-2 kot dohodkov iz delovnega razmerja.

Delovno razmerje je dvostransko, prostovoljno vzpostavljeno pogodbeno razmerje med delavcem in delodajalcem. Če take pogodbe ni, lahko nastanek delovnega razmerja ugotavlja le pristojno sodišče v delovnem sporu na podlagi tožbe delavca glede na vsebinske značilnosti medsebojnega razmerja, ne pa davčni organ v davčnem postopku po uradni dolžnosti. Posledično navedeni organ ne more brez sodbe pristojnega delovnega sodišča za nazaj naložiti niti plačila davkov in prispevkov, to je na način, kot da bi delovno razmerje z davčnim zavezancem tedaj (v preteklem obdobju, na katerega se nanaša davčni nadzor) že obstajalo. ▪

II. Iz odločb Ustavnega sodišča

1. Vrnitev otroka v državo izvora – upoštevanje njegovega mnenja

Odločba Up-635/24-25 z dne 14. 11. 2024

Sklep Višjega sodišča v Mariboru št. III Cp 259/2024 z dne 4. 4. 2024 in sklep Okrožnega sodišča v Mariboru št. III Z 46/2023 z dne 1. 2. 2024 se razveljavita in zadeva se vrne Okrožnemu sodišču v Mariboru v nov postopek.

Pretirano omejujoče z vidika otrokove pravice, da poda v postopku vrnitve po Konvenciji o civilnopравниh vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok (t. i. Haaška konvencija iz leta 1980) upošteveno mnenje (iz 22. člena Ustave v zvezi s prvim odstavkom 56. člena Ustave), je stališče, da mora biti otrokovo nasprotovanje vrnitvi v državo izvora, da bi bilo v smislu drugega odstavka 13. člena Haaške konvencije iz leta 1980 lahko upoštevano, ne le odločno, ampak tudi utemeljeno z resnimi razlogi (torej s takimi, ki bi kazali na njegovo ogroženost v primeru vrnitve); da torej ne zadošča, če dovolj zrel otrok svoje odločno nasprotovanje vrnitvi v državo izvora utemelji z razumljivimi, njegovi starosti primernimi, življenjsko prepričljivimi razlogi. Nesprejemljivo z vidika navedene človekove pravice je tudi stališče, da otrok ob tem ne sme biti pod nikakršnim vplivom starša, ki ga protipravno zadržuje, za to, da je njegovo mnenje lahko upoštevano. Izkušveno verjeten vpliv starša, ki otroka neupravičeno zadržuje, nanj ima lahko – za to, da se v teh postopkih da ustrezna teža otrokovi pravici do izjavljanja – po oceni Ustavnega sodišča za posledico neupoštevanje mnenja sicer dovolj zrelega otroka le, če je ta po razumni presoji sodišč večji od običajnega, če gre torej za starševo načrtno manipuliranje z otrokom oziroma za otrokovo indoktrinacijo, zaradi česar otrok ni sposoben avtonomnega odločanja, o čemer je mogoče med drugim sklepati prav na podlagi razlogov, s katerimi otrok utemeljuje svoje nasprotovanje vrnitvi. Nesprejemljiva z vidika navedene človekove pravice otroka je v okoliščinah obravnavanega primera (upoštevaje pri tem dekličino starost, mnenja centra za socialno delo o tem, da je treba njeno mnenje upoštevati, ter razloge, s katerimi deklica nasprotuje vrnitvi), ki pa niti niso bile dovolj raziskane, tudi pavšalna utemeljitev o vprašljivi zadostni zrelosti enajstletne deklice, da bi bilo lahko njeno mnenje v tem sodnem postopku upoštevano.

Z omenjenim pristopom sta sodišči kršili tudi procesni vidik pritožnikove pravice do družinskega življenja iz 22. člena Ustave v zvezi s prvim odstavkom 54. člena Ustave. Izpodbijana odločitev o pritožnikovi dolžnosti vrnitve hčerke v državo izvora namreč omejuje uresničevanje njegove pravice do družinskega življenja, tako omejevanje pa je ustavno dopustno le, če ga utemeljuje otrokova največja korist. Če ta ni bila ustavnopravno ustrezno ovrednotena oziroma če dejansko stanje v smeri ugotavljanja največje koristi otroka v konkretnem postopku kljub zavzemanju starša za to ni bilo dovolj raziskano in posledično tudi odločitev v tem pogledu ni ustavnopravno zadostno obrazložena, je s tem nedopustno poseženo tudi v človekove pravice starša, ki se zavzema za to, da otroka, domnevno prav zaradi take njegove avtonomno oblikovane volje, ne vrne v državo izvora. ▪

2. Dodatno pojasnilo za javnost v zadevi št. Up-1038/21, Up-1044/21 z dne 20. 11. 2024

Odločba Up-1038/21, Up-1044/21 z dne 20. 11. 2024

Iz poročanja več medijev o odločbi Ustavnega sodišča št. Up-1038/21, Up-1044/21 z dne 20. 11. 2024 izhaja, da je Ustavno sodišče sprejelo stališče, da naj sodnik, ki bo v zadevi z več obtoženimi sprejel priznanje krivde enega ali več od njih, ne bi smel več soditi drugim soobdolženim, zaradi tega pa naj bi prišlo do upočasnitve postopkov in celo zastaranj. Takšno razumevanje odločbe Ustavnega sodišča je napačno, zato Ustavno sodišče podaja dodatno pojasnilo za javnost.

Ustavno sodišče je v zadevi št. Up-1038/21, Up-1044/21 z dne 20. 11. 2024 (Uradni list RS, št. 110/24) med drugim presojalo očitke pritožnika, da mu je bila kršena pravica do nepristranskega sodišča iz prvega odstavka 23. člena Ustave, ker je senatu sodišča prve stopnje predsedovala sodnica, ki je v isti kazenski zadevi predhodno sprejela sodbe na podlagi sporazuma o priznanju krivde zoper druge soobdolžence, v teh sodbah pa je bilo podrobno opisano tudi pritožnikovo ravnanje.

Ustavno sodišče je izhodišča za presojo tovrstnih primerov postavilo že v odločbah št. Up-57/14 z dne 26. 1. 2017 in št. Up-709/15, Up-710/15 z dne 9. 10. 2019. Glede na naraščanje števila primerov, ko sodišča v isti ali (deloma) različni sestavi v zaporednih kazenskih postopkih sodijo različnim soobdolžencem iz prej enotnega kazenskega postopka, je ocenilo, da mora postaviti natančnejše smernice glede tega, v katerih primerih, v kolikšnem obsegu in na kakšen način se sme sodišče v sodbi opredeliti do ravnanj soobdolžencev, ki s to sodbo niso bili obsojeni, in v katerih primerih predhodno sodnikovo izrekanje o krivdi nekaterih soobdolžencev vzbuja objektivno utemeljen dvom o njegovi nepristranskosti v naknadnem postopku zoper druge soobdolžence. Ustavno sodišče je pri oblikovanju svojih stališč sledilo novejši sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice, katerega odločitve zavezujejo vse organe oblasti v Republiki Sloveniji, tudi sodišča in Ustavno sodišče.

Upoštevajoč navedeno Ustavno sodišče s to odločitvijo ni odstopilo od svojega ustaljenega stališča (ki je uveljavljeno tudi v praksi Evropskega sodišča za človekove pravice), po katerem dejstvo, da je sodnik predhodno odločal o krivdi dela soobdolžencev – tudi na način, da je sprejel njihovo priznanje krivde ali sporazum o priznanju krivde –, samo po sebi ne vzbuja objektivno upravičenega dvoma o njegovi nepristranskosti v kasnejšem postopku zoper druge soobdolžence. Izločitev sodnika iz kasnejšega postopka je potrebna samo, če predhodna sodba vsebuje natančno oceno vloge naknadno sojene osebe pri storitvi kaznivega dejanja, še zlasti, če vsebuje tudi pravno kvalifikacijo njenega ravnanja ali če iz sodbe izhaja, da je ta oseba izpolnila vse elemente kaznivega dejanja. Ustavno sodišče je ob tem pojasnilo, da je takšne navedbe v sodbo – tudi v sodbo na podlagi priznanja krivde ali sporazuma o priznanju krivde – dopustno vključiti le, če so nujno potrebne za obsodbo tistega dela obdolžencev, ki mu sodišče sodi predhodno. V nasprotnem primeru ni podana le kršitev pravice do nepristranskega sodišča, temveč tudi kršitev domneve nedolžnosti iz 27. člena Ustave.

Iz obrazložitve zadevne odločbe Ustavnega sodišča torej ne izhaja, da bi šlo v primeru, ko sodnik sprejme priznanje krivde ali sporazum o priznanju krivde dela obdolžencev, za avtomatično nujnost njegove izločitve v nadaljnjem postopku zoper preostale soobdolžence, temveč je tudi v teh primerih njegova izločitev potrebna samo, če so podane okoliščine, ki bi pri razumnem človeku lahko vzbudile objektivno utemeljen dvom o sodnikovi nepristranskosti.▪

III. Iz odločb Sodišča Evropske unije

Vrhovno sodišče [na intranetni strani](#) mesečno objavlja izbrane odločbe Sodišča Evropske unije.

A. VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

a. Podatki o nazivu in spolni identiteti pri spletnem nakupu vozovnic

Sodba Sodišča v zadevi C-394/23 | Mousse

(Predhodno odločanje – Varstvo posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov – Uredba (EU) 2016/679 – Člen 5(1)(c) – Najmanjši obseg podatkov – Člen 6(1) – Zakonitost obdelave – Podatki o nazivu in spolni identiteti – Spletna prodaja vozovnic – Člen 21 – Pravica do ugovora)

Sodba (prvi senat) z dne 9. 1. 2025

Združenje Mousse je pred francoskim organom za varstvo podatkov (CNIL) izpodbijalo prakso francoskega železniškega podjetja SNCF Connect, ki od svojih strank sistematično zahteva, da ob spletnem nakupu vozovnic navedejo svoj naziv (»*Monsieur*« ali »*Madame*«; »gospod« ali »gospa«). Združenje meni, da ta zahteva krši Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR), zlasti načelo minimizacije podatkov, saj navedba naziva, ki ustreza spolni identiteti, ni nujno potrebna za nakup železniške vozovnice. CNIL je leta 2021 zavrnil pritožbo, saj je ugotovil, da ta praksa ne pomeni kršitve GDPR.

Združenje Mousse se s to odločitvijo ni strinjalo in je pri francoskem Državnem svetu vložilo tožbo za razveljavitev odločitve. Državni svet je Sodišče Evropske unije zaprosil za pojasnilo, ali je zbiranje podatkov o nazivih strank, omejeno na »*Monsieur*« in »*Madame*« »gospod« in »gospa«, mogoče šteti za zakonito in skladno z načelom minimizacije podatkov, če je namen tega zbiranja omogočiti personalizirano komercialno komunikacijo s strankami v skladu s splošno sprejetimi praksami na tem področju.

Sodišče je poudarilo, da morajo biti v skladu z načelom minimizacije podatkov, ki izraža načelo sorazmernosti, zbrani podatki ustrezni, relevantni in omejeni na tisto, kar je nujno glede na namen njihove obdelave.

Prav tako je poudarilo, da GDPR določa izčrpen in restriktiven seznam primerov, v katerih je obdelava osebnih podatkov zakonita: med drugim kadar je

(1) nujna za izvajanje pogodbe, katere stranka je posameznik, na katerega se nanašajo podatki, ali

(2) nujna zaradi zakonitih interesov, ki jih zasleduje upravljavec ali tretja oseba.

Glede **prvega** od teh dveh upravičenj je Sodišče poudarilo, da mora biti obdelava podatkov objektivno nujna za pravilno izvajanje pogodbe. V tem kontekstu je ugotovilo, da personalizacija komercialne komunikacije na podlagi domnevne spolne identitete glede na naziv stranke ni objektivno nujna za pravilno izvajanje pogodbe o železniškem prevozu. Železniško podjetje bi lahko izbralo komunikacijo z generičnimi, vključujočimi izrazi, ki niso povezani z domnevno spolno identiteto strank. To bi bila izvedljiva in manj vsiljiva rešitev.

Glede **drugega** upravičenja je Sodišče ob sklicevanju na svojo ustaljeno sodno prakso navedlo, da obdelave podatkov o nazivu strank prevoznega podjetja, katere namen je personalizacija komercialne komunikacije glede na njihovo spolno identiteto, ni mogoče šteti za nujno:

(1) če stranke ob zbiranju teh podatkov niso bile obveščene o zakonitem interesu, ki se zasleduje;

(2) če se obdelava ne izvaja zgolj v obsegu, ki je strogo potreben za dosego tega zakonitega interesa; ali

(3) če temeljne svoboščine in pravice teh strank glede na vse upoštevne okoliščine prevladajo nad tem zakonitim interesom, zlasti kadar obstaja tveganje diskriminacije na podlagi spolne identitete.

Povzetek sodbe

b. Prijava s Facebookom na strani EU Login – prenos osebnih podatkov v tretjo državo

Sodba Splošnega sodišča v zadevi T-354/22 | Bindl proti Komisiji

(Obdelava osebnih podatkov – Varstvo posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije – Uredba (EU) 2018/1725 – Pojem »prenos osebnih podatkov v tretjo državo« – Prenos podatkov pri obisku spletnega mesta – EU Login – Ničnostna tožba – Akt, zoper katerega ni pravnega sredstva – Nedopustnost – Tožba zaradi nedelovanja – Stališče, s katerim se odpravi nedelovanje – Ustavitev postopka – Odškodninska tožba – Dovolj resna kršitev pravnega pravila, s katerim so posameznikom podeljene pravice – Vzročna zveza – Nepremoženjska škoda)

Sodba (šesti razširjeni senat) z dne 8. 1. 2025

Nemški državljani se je pritožil, da je Evropska komisija kršila njegovo pravico do varstva osebnih podatkov, ko je v letih 2021 in 2022 obiskal spletno stran Konference o prihodnosti Evrope, ki jo upravlja Komisija. Konkretno se je prek te spletne strani registriral na dogodek »GoGreen« z uporabo storitve za avtentikacijo *EU Login*, pri čemer je izbral možnost prijave prek svojega Facebook računa.

Po njegovih navedbah so bili med obiski te spletne strani njegovi osebni podatki, vključno z naslovom IP ter informacijami o brskalniku in napravi, preneseni prejemnikom s sedežem v Združenih državah Amerike. Trdi, da so bili podatki posredovani ameriškemu podjetju Amazon Web Services, ki je operater omrežja za distribucijo vsebine *Amazon CloudFront*, uporabljenega na tej spletni strani. Poleg tega so bili ob registraciji na dogodek »GoGreen« prek Facebook računa njegovi osebni podatki preneseni ameriškemu podjetju Meta Platforms, Inc.

Po njegovem mnenju Združene države Amerike ne zagotavljajo ustrezne ravni varstva podatkov. Poudarja, da so ti prenosi povzročili tveganje, da bi njegovi podatki lahko bili dostopni ameriškim varnostnim in obveščevalnim službam. Komisija pa ni navedla nobenih ustreznih zaščitnih ukrepov, ki bi lahko upravičili te prenose. Na tej podlagi zahteva odškodnino v višini 400 EUR za nematerialno škodo, ki naj bi jo utrpel zaradi teh prenosov.

Poleg tega zahteva razveljavitev prenosa njegovih osebnih podatkov; ugotovitev, da je Komisija nezakonito opustila oblikovanje stališča o zahtevi za informacije; ter izplačilo 800 EUR odškodnine za nematerialno škodo, ki jo je utrpel zaradi kršitve pravice dostopa do informacij.

Splošno sodišče je tožbo v delu, ki se je nanašala na predlog za razglasitev ničnosti zavrglo kot nedopustno. Ugotovilo je, da o zahtevi za ugotovitev opustitve ni več treba odločati. Tožbo za odškodnino zaradi domnevne kršitve pravice dostopa do informacij je zavrnilo, saj glede tega ni ugotovilo nematerialne škode.

Kar zadeva zahtevke za odškodnino zaradi spornih prenosov podatkov, je Splošno sodišče to tožbo zavrnilo v zvezi s prenosi podatkov prek *Amazon CloudFront*. Ugotovilo je, da so bili podatki ob enem od spornih povezav preneseni na strežnik v Münchnu v Nemčiji, skladno z načelom bližine, in ne v Združene države Amerike. Po pogodbi med Komisijo in luksemburškim podjetjem Amazon Web Services, ki upravlja *Amazon CloudFront*, je bilo podjetje dolžno zagotoviti, da podatki ostanejo v Evropi, tako v mirovanju kot med prenosom.

V primeru druge povezave je bil za preusmeritev podatkov na strežnike v Združenih državah Amerike odgovoren posameznik sam, saj je zaradi tehnične prilagoditve deloval, kot da se nahaja v Združenih državah Amerike.

Vendar pa Splošno sodišče glede registracije za dogodek »GoGreen« ugotavlja, da je Komisija s prikazom povezave »Prijava s Facebookom« na strani *EU Login* ustvarila pogoje za prenos naslova IP posameznika na Facebook. Ta naslov IP predstavlja osebni podatek, ki je bil prek te povezave posredovan podjetju Meta Platforms s sedežem v Združenih državah Amerike. Ta prenos je Splošno sodišče pripisalo Komisiji.

Na dan tega prenosa, 30. marca 2022, ni obstajala odločba Komisije, ki bi ugotavljala, da Združene države Amerike zagotavljajo ustrezno raven varstva osebnih podatkov državljanov EU. Poleg tega Komisija ni dokazala niti trdila, da je obstajal ustrezen zaščitni ukrep, kot je standardna klavzula o varstvu podatkov ali pogodbeni klavzula. Prikaz povezave »Prijava s Facebookom« na spletni strani EU Login je bil v celoti urejen s splošnimi pogoji platforme Facebook.

Zato Komisija ni spoštovala pogojev prava EU za prenos osebnih podatkov s strani institucije, organa, urada ali agencije EU v tretjo državo.

Splošno sodišče ugotavlja, da je Komisija storila dovolj resno kršitev pravnega pravila, namenjenega zaščiti pravic posameznikov. Posameznik je utrpel nematerialno škodo, saj je bil v negotovem položaju glede obdelave svojih osebnih podatkov, zlasti svojega naslova IP. Med kršitvijo Komisije in utrpelo nematerialno škodo obstaja dovolj neposredna vzročna zveza.

Ker so izpolnjeni pogoji za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Evropske unije, Splošno sodišče Komisiji nalaga, da posamezniku izplača zahtevani znesek 400 EUR.

[Povzetek sodbe](#)

B. DRŽAVLJANSTVO UNIJE

1. Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic

a. Omejitev prostega gibanja zaradi obdavčitve štipendije Erasmus +

Sodba Sodišča v zadevi C-277/23 | Ministarstvo financija (Štipendija Erasmus +)

(Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Člen 21(1) PDEU – Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Davčna zakonodaja – Dohodnina – Izračun osnovnega osebnega odbitka za vzdrževanega otroka, ki je prejel pomoč za učno mobilnost v okviru programa Erasmus + – Uredba (EU) št. 1288/2013 – Obdavčitev štipendij za olajšanje mobilnosti fizičnih oseb, na katere se nanaša ta uredba – Omejitev prostega gibanja – Sorazmernost)

Sodba (peti senat) z dne 16. 1. 2025

Hrvaški študent je v okviru programa Erasmus + prejel pomoč za učno mobilnost za svoj študij na univerzi na Finskem. Hrvaška davčna uprava je njegovo mater obvestila, da je bilo povečanje osnovnega osebnega odbitka, do katerega je bila za svojega vzdrževanega otroka v tem obdobju še vedno upravičena, za zadevno leto odpravljeno. Pragi, določeni v hrvaški zakonodaji, so bili namreč preseženi, ker je njen otrok prejemal pomoč za mobilnost v okviru programa Erasmus +.

Hrvaško ustavno sodišče, ki odloča o sporu, se je spraševalo, ali je zadevna nacionalna davčna zakonodaja združljiva s pravom Unije. Sodišče je odgovorilo nikalno. Najprej je ugotovilo, **da mora država članica, ko sodeluje v programu Erasmus+, zagotoviti, da ureditev dodeljevanja in obdavčenja štipendij, namenjenih olajšanju mobilnosti upravičencev do tega programa, ne omejuje neupravičeno pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.**

V obravnavani zadevi pomoč za mobilnost kot taka na Hrvaškem v času dejanskega stanja ni bila obdavčena. Vendar se je upoštevala pri izračunu dohodnine matere, zaradi česar je bila mati v slabšem položaju. Upoštevanje pomoči za mobilnost, do katere je bil upravičen vzdrževani otrok, pri določitvi zneska osnovnega odbitka, do katerega je za tega otroka upravičen starš, ki je davčni zavezanec – kar povzroči izgubo pravice do povečanja tega odbitka v okviru izračuna dohodnine – pomeni omejitev pravice do prostega gibanja in prebivanja.

Sodišče meni, da se lahko v takih okoliščinah, zlasti glede na ekonomske vezi, ki otroka povezujejo z njegovim staršem – **ne le vzdrževani otrok, ki je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja, ampak tudi starš, ki je davčni zavezanec in ki je neposredno v slabšem položaju zaradi učinkov te omejitve** – sklicuje na učinke te omejitve. Sodišče je opozorilo, da je omejitev pravice do prostega gibanja in prebivanja z vidika prava Unije lahko utemeljena le, če temelji na objektivnih preudarkih v splošnem interesu, ki niso odvisni od državljanstva zadevnih oseb. Poleg tega mora biti sorazmerna s ciljem, ki mu legitimno sledi nacionalno pravo. Zlasti pa mora biti primerna za zagotovitev uresnitve tega cilja.

Sodišče zlasti v zvezi z načelom sorazmernosti ugotavlja, da naj bi finančne pomoči v okviru programa Erasmus + prispevale h kritju dodatnih stroškov, ki ne bi obstajali, če te mobilnosti ne bi bilo. Zato te finančne pomoči ne zmanjšujejo stroškov staršev davkoplačevalcev v okviru njihove obveznosti preživljanja vzdrževanih otrok niti ne povečujejo davčne sposobnosti teh staršev. **Davčno obravnavanje teh pomoči lahko povzroči večje davčno breme za te starše davkoplačevalce, ne da bi se za pokrivanje teh bremen povečala sredstva, ki so jim na voljo. Zato je Sodišče ugotovilo, da ima lahko zadevna nacionalna ureditev celo nasprotno učinke.**

[Povzetek sodbe](#)

C. KONKURENCA

1. Odškodninska tožba zaradi kršitev pravil o konkurenci

a. Dopustnost skupinske tožbe – načelo učinkovitosti

Sodba Sodišča v zadevi C-253/23 | ASG 2

(Predhodno odločanje – Konkurenca – Člen 101 PDEU – Direktiva 2014/104/EU – Odškodninske tožbe zaradi kršitev konkurenčnega prava – Člen 2, točka 4 – Pojem »odškodninska tožba« – Člen 3(1) – Pravica do popolne odškodnine za nastalo škodo – Odstop odškodninskih terjatev ponudniku pravnih storitev – Nacionalno pravo, ki nasprotuje priznanju procesnega upravičenja takega ponudnika za skupinsko izterjavo teh terjatev – Člen 4 – Načelo učinkovitosti – Člen 47(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Pravica do učinkovitega sodnega varstva)

Sodba (veliki senat) z dne 28. 1. 2025

32 žagarskih podjetij s sedežem v Nemčiji, Belgiji in Luksemburgu trdi, da jim je nastala škoda zaradi omejevalnega sporazuma, na podlagi katerega naj bi zvezna dežela Severno Porenje - Vestfalija (Nemčija) vsaj od 28. junija 2005 do 30. junija 2019 uporabljala previsoke prodajne cene za ta podjetja, ki žagajo okrogli les iz te zvezne dežele.

Vsako od zadevnih žagarskih podjetij je svojo pravico do odškodnine odstopilo družbi ASG 2. Ta družba je kot »ponudnik pravnih storitev« v smislu nemškega zakona pri nemškem sodišču vložila skupinsko odškodninsko tožbo proti tej zvezni deželi. Navedena družba deluje v svojem imenu in na lastne stroške, vendar na račun zadevnih žagarskih podjetij, v zameno za honorar v primeru uspeha.

Zvezna dežela izpodbija procesno upravičenje družbe ASG 2. Trdi, da nemška zakonodaja, kot jo razlagajo nekatera nacionalna sodišča, temu ponudniku ne dovoljuje, da v zvezi s kršitvijo konkurenčnega prava vloži skupinsko tožbo za izterjavo. Po mnenju nemškega sodišča je skupinska tožba za izterjavo v Nemčiji edini skupinski postopkovni mehanizem, ki omogoča učinkovito uresničevanje pravice do odškodnine v zadevah z omejevalnimi sporazumi. Zato je navedeno sodišče vprašalo Sodišče, ali pravo Unije nasprotuje razlagi nacionalne ureditve, ki osebam, oškodovanim zaradi omejevalnega sporazuma, preprečuje uporabo tovrstne tožbe.

Sodišče je opozorilo, da pravo Unije vsakomur, ki je oškodovan zaradi kršitve konkurenčnega prava, omogoča, da zahteva popolno odškodnino za škodo, ki mu je s tem nastala. Odškodninsko tožbo lahko vloži bodisi neposredno oseba, ki ima to pravico, bodisi tretja oseba, ki ji je bila ta pravica odstopljena. Vendar pravo Unije ne ureja podrobnih pravil za uveljavljanje pravice do odškodnine za škodo, povzročeno s kršitvijo konkurenčnega prava. Zato mora ta podrobna pravila določiti vsaka država članica, pri čemer mora spoštovati zlasti načelo učinkovitosti.

V obravnavani zadevi mora nemško sodišče preveriti, ali razlaga nacionalnega prava, ki bi prepovedovala izterjavo škode, povzročene z omejevalnim sporazumom, z zadevno skupinsko tožbo, izpolnjuje zahtevo po učinkovitosti.

Nemško sodišče bi moralo – če bi ugotovilo,

(1) da nemško pravo ne ponuja nobenega drugega skupinskega pravnega sredstva, ki bi omogočalo učinkovito uresničevanje te pravice do odškodnine, ter

(2) da posamična tožba onemogoča ali pretirano otežuje uresničevanje te pravice in ogroža učinkovito sodno varstvo –

skleniti, da gre za kršitev prava Unije.

V takem primeru bi si moralo prizadevati, da nacionalne določbe razlaga v skladu s pravom Unije. Če bi se izkazalo, da jih ni mogoče razlagati v skladu s pravom Unije, nemško sodišče ne bi smelo uporabiti nacionalnih določb, ki prepovedujejo skupinsko tožbo za izterjavo zadevnih posamičnih odškodninskih zahtevkov.

[Povzetek sodbe](#)

D. NADZOR NA MEJI, AZIL IN IMIGRACIJE

1. Azilna politika

a. Obveznost uspešne oprave preizkusa iz integracije v družbo pod grožnjo globe

Sodba Sodišča v zadevi C-158/23 | Keren

(Predhodno odločanje – Azilna politika – Status begunca ali status subsidiarne zaščite – Direktiva 2011/95/EU – Člen 34 – Dostop do integracijskih ukrepov – Obveznost uspešne oprave preizkusa iz integracije v družbo pod grožnjo globe – Oseba, ki ji je priznana mednarodna zaščita in ki takega preizkusa ni opravila pravočasno – Obveznost plačila globe – Obveznost kritja vseh stroškov tečajev in preizkusov iz integracije v družbo – Možnost pridobitve posojila za plačilo teh stroškov)

Sodba (veliki senat) z dne 4. 2. 2025

Eritrejec je na Nizozemsko prišel pri 17 letih in mu je bil priznan status upravičenca do mednarodne zaščite. Ko je dopolnil 18 let, so ga nizozemski organi obvestili, da mora na podlagi nizozemskega zakona obiskovati tečaj iz integracije v družbo. Tako bi moral načeloma v treh letih uspešno opraviti vse dele preizkusa iz integracije v družbo. Ta rok je bil podaljšán za skupno eno leto, ker je dlje časa prebival v sprejemnem centru za prosilce za azil in je bil vključen v usposabljanje. Vendar se mladi Eritrejec nekaterih tečajev in preizkusov ni udeležil; tistih, ki pa se jih je, pa ni uspešno opravil. Organi so mu naložili globo v znesku 500 EUR in odredili, da mora v celoti vrniti posojilo v višini 10.000 EUR, ki mu ga je uprava odobrila za financiranje stroškov programa integracije v družbo, ker tega programa ni zaključil v predpisanem roku.

Nato je bil izvzet iz obveznosti uspešne oprave navedenega programa, ker si je do takrat dovolj prizadeval za to, da ga dokonča. Vendar to izvzetje ne vpliva na njegovo obveznost plačati globo in vrniti posojilo. Sprožil je postopek pred nizozemskimi sodišči, nizozemski državni svet pa je Sodišču predložil vprašanja za predhodno odločanje o združljivosti nizozemskega sistema z Direktivo o mednarodni zaščiti.

Sodišče je v sodbi ugotovilo, da ta direktiva pod nekaterimi pogoji ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da morajo upravičenci do mednarodne zaščite uspešno opraviti preizkus iz integracije v družbo. V zvezi s tem je Sodišče poudarilo pomen usvojitve znanja jezika in znanja o družbi države članice gostiteljice za spodbujanje integracije upravičencev do mednarodne zaščite v družbo države članice gostiteljice in za olajšanje njihovega dostopa zlasti do trga dela in poklicnega usposabljanja. Poleg tega je navedlo, da imajo države članice v tem okviru določeno polje proste presoje. Vendar je potreba po tem, da se upoštevajo zelo različne osebne okoliščine upravičencev do mednarodne zaščite, še toliko nujnejša zaradi njihove posebne ranljivosti in natanko zato je priznanje te zaščite upravičeno.

Tako je treba upoštevati posebne individualne okoliščine, kot so starost, raven izobrazbe in finančno ali zdravstveno stanje zadevne osebe. Poleg tega bi bilo treba znanja, ki se zahtevajo za uspešno opravo preizkusa iz integracije v družbo, določiti na osnovni ravni, ne da bi se preseglo to, kar je potrebno za spodbujanje integracije, in ob upoštevanju tega, da zadevne osebe še niso trajno nastanjene v zadevni državi članici.

Nazadnje, vsakega upravičenca do mednarodne zaščite, ki lahko dokaže, da je že dejansko integriran, bi bilo treba izvzeti iz obveznosti uspešne oprave tega preizkusa. Neuspeha na takem preizkusu nikakor ni mogoče sistematično sankcionirati z globo. Tako sankcijo je mogoče naložiti le v izjemnih primerih, kot je dokazano in vztrajno pomanjkanje želje po integraciji. Poleg tega znesek take globe nikakor ne more biti tak, da bi ta globa zadevnega upravičenca

nesorazmerno finančno obremenila, ob upoštevanju njegovega osebnega in družinskega položaja.

V obravnavani zadevi se globa, določena z nizozemsko ureditvijo, uporablja sistematično in lahko doseže 1.250 EUR. Tak ukrep je očitno nesorazmeren glede na cilj, ki se uresničuje s to ureditvijo. Poleg tega to, da se upravičencu do mednarodne zaščite načeloma naložijo vsi stroški tečajev in preizkusov programa integracije v družbo, ogroža cilj zagotovitve dejanske integracije tega upravičenca v družbo države članice gostiteljice. S to obveznostjo se mu naloži nesorazmerno breme, ki ne ovira zgolj dejanskega dostopa navedenega upravičenca do programa integracije v družbo, ampak tudi njegovo uresničevanje drugih pravic in ugodnosti, ki jih ima na podlagi Direktive 2011/95.

[Povzetek sodbe](#)

E. VARSTVO POTROŠNIKOV

1. Potrošniške kreditne pogodbe

a. Obveznost obveščanja in izguba bankine pravice do obresti in stroškov

Sodba Sodišča v zadevi C-472/23 | Lexitor

(Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Potrošniške kreditne pogodbe – Direktiva 2008/48/ES – Člen 10(2) – Obveznost obveščanja – Efektivna obrestna mera – Sprememba nadomestil in provizij – Člen 23 – Nacionalni sistem sankcij – Načelo sorazmernosti)

Sodba (deseti senat) z dne 13. 2. 2025

Lexitor je poljska agencija za izterjavo dolgov, na katero je potrošnik prenesel pravice iz kreditne pogodbe, sklenjene z banko. Podjetje trdi, da banka ob sklenitvi pogodbe ni izpolnila svoje obveznosti obveščanja potrošnika. Zato je pred poljskim sodiščem vložilo tožbo in zahtevalo plačilo zneska, ki ustreza obrestim in stroškom, ki jih je potrošnik plačal.

V podporo svojemu zahtevku Lexitor navaja:

Letna efektivna obrestna mera (EOM) je bila precenjena; po njihovem mnenju bi bilo treba eno od pogodbenih določb, upoštevanih pri izračunu te mere, razglasiti za nepošteno in zato za neveljavno za potrošnika.

1. Pogodba ne določa jasno razlogov in pravil za spreminjanje stroškov, povezanih z njenim izvajanjem.
2. Po mnenju Lexitorja bi morale te kršitve sprožiti sankcijo, določeno v poljski zakonodaji, zaradi česar bi bil kredit oproščen obresti in stroškov, določenih v pogodbi.

Ker želi preveriti, ali je banka kršila obveznost obveščanja v skladu s pravom Evropske unije in ali je odvzem pravice do obresti in stroškov skladen s pravom Evropske unije, je poljsko sodišče zadevo predložilo Sodišču Evropske unije.

Sodišče najprej ugotavlja, da mora kreditna pogodba jasno in jedrnato določiti EOM, izračunano ob njeni sklenitvi. Vendar izračun EOM predpostavlja, da bo pogodba ostala veljavna za dogovorjeno obdobje. **Zato dejstvo, da kreditna pogodba vsebuje precenjeno EOM zaradi tega, ker se določeni njeni pogoji kasneje razglašeni za nepoštene, samo po sebi ne pomeni kršitve obveznosti obveščanja.**

Drugič, pogodba mora na jasn in razumljiv način opisati pogoje za spreminjanje stroškov, povezanih z njenim izvajanjem. Če se pri tem pogodba opira na kazalnike, ki jih je potrošnik težko preveril, lahko to pomeni kršitev obveznosti obveščanja. To velja v primerih, ko povprečni potrošnik ne more preveriti, ali so se okoliščine, ki utemeljujejo spremembo, dejansko zgodile, niti kakšen vpliv imajo na stroške; zaradi česar ne more razumeti obsega svoje obveznosti. Nacionalno sodišče mora ugotoviti, ali gre v konkretnem sporu za tak primer.

Tretjič, če kršitev obveznosti obveščanja vpliva na zmožnost potrošnika, da oceni obseg svoje obveznosti, lahko banka izgubi pravico do obresti in stroškov. Sodišče meni, da je takšna sankcija sorazmerna, čeprav se resnost kršitve in njene posledice za potrošnika lahko razlikujejo od primera do primera – kar mora preveriti nacionalno sodišče.

[Povzetek sodbe](#)

F. KONKURENCA

1. Člen 102 PDEU (zloraba prevladujočega položaja)

a. Zavrnitev zagotovitve interoperabilnosti

Sodba Sodišča v zadevi C-233/23 | Alphabet in drugi

(Predhodno odločanje – Konkurenca – Prevladujoči položaj – Člen 102 PDEU – Digitalni trgi – Digitalna platforma – Zavrnitev podjetja s prevladujočim položajem, ki je razvilo digitalno platformo, da tretjemu podjetju, ki je razvilo aplikacijo, omogoči dostop do te platforme z zagotavljanjem interoperabilnosti navedene platforme in te aplikacije – Ocena nepogrešljivosti dostopa do digitalne platforme – Učinki očitane ravnanja – Objektivna utemeljitev – Nujnost, da podjetje s prevladujočim položajem razvije predlogo za kategorijo aplikacij, da se omogoči dostop – Opredelitev upoštevne prodajne trga)

Sodba (veliki senat) z dne 25. 2. 2025

Družba Enel je leta 2018 v Italiji predstavila aplikacijo *JuicePass*, ki voznikom omogoča iskanje in rezervacijo polnilnih postaj za svoja električna vozila. Družba Enel je, da bi olajšala navigacijo do takih postaj, od družbe Google zahtevala, naj aplikacijo uskladi s sistemom *Android Auto*, to je sistemom družbe Google, ki omogoča neposreden dostop do aplikacij na pametnih telefonih na zaslonu avtomobilov. Tretji razvijalci lahko namreč svoje aplikacije prilagodijo sistemu *Android Auto*, ki jih zagotavlja družba Google. Družba Google je zavrnila sprejetje ukrepov, potrebnih za zagotovitev interoperabilnosti aplikacije *JuicePass* s sistemom *Android Auto*.

Italijanski organ za varstvo konkurence in trga (AGCM) je zato družbi Google naložil globo v višini več kot 102 milijona EUR, ker je menil, da to ravnanje pomeni zlorabo prevladujočega položaja. Družba Google je to odločbo izpodbijala pred Državnim svetom Italije, ki je pri Sodišču vložil predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Sodišče je menilo, da zavrnitev podjetja s prevladujočim položajem, ki je razvilo digitalno platformo, da zagotovi interoperabilnost te platforme z aplikacijo, ki jo je razvilo tretje podjetje, lahko pomeni zlorabo prevladujočega položaja. Taka zloraba prevladujočega položaja ni omejena na primer, v katerem je platforma nepogrešljiva za opravljanje dejavnosti prosilca za dostop. Obstaja lahko tudi takrat, (1) kadar – kot se zdi, da je v obravnavani zadevi – podjetje s prevladujočim položajem platforme ni razvilo zgolj zaradi svoje dejavnosti, ampak za to, da bi jo lahko uporabljala tretja podjetja, in (2) če ta platforma ni nepogrešljiva za komercialno uporabo aplikacije, ki jo je razvilo tako tretje podjetje, lahko pa povzroči, da je ta uporaba za potrošnike privlačnejša.

Zavrnitev dostopa ima lahko protikonkurenčne učinke, čeprav so tretje podjetje, ki je razvilo aplikacijo, in njegovi konkurenti ostali dejavni na trgu, na katerega spada ta aplikacija, in razvili svoj položaj na njem, ne da bi jim bila zagotovljena taka interoperabilnost s platformo. V zvezi s tem je treba presoditi, ali je zavrnitev lahko ovirala ohranitev ali razvoj konkurence na zadevnem trgu, ob upoštevanju vseh upoštevne dejanskih okoliščin.

Zavrnitev podjetja s prevladujočim položajem, da zagotovi interoperabilnost aplikacije z digitalno platformo, je lahko utemeljena z neobstojem predloge za kategorijo zadevnih aplikacij, kadar bi dodelitev te interoperabilnosti s tako predlogo ogrozila celovitost te platforme ali varnost njene uporabe ali kadar bi bilo iz drugih tehničnih razlogov nemogoče zagotoviti interoperabilnost z razvojem te predloge. Vendar, če ni tako, mora podjetje s prevladujočim položajem razviti tako predlogo v razumnem roku, po potrebi za ustrezno finančno nadomestilo. V tem okviru je treba upoštevati potrebe tretjega podjetja, ki je

zahtevalo ta razvoj, njegove dejanske stroške in pravico podjetja s prevladujočim položajem, da od tega pridobi primerno korist.

[Povzetek sodbe](#)

G. TEMELJNE PRAVICE

1. Neodvisnost sodnikov

a. Pristojnost zakonodajne in izvršilne veje oblasti držav članic za določanje podrobnih pravil za določanje plač sodnikov

Sodba Sodišča v združenih zadevah C-146/23 | Sąd Rejonowy w Białymstoku in C-374/23|Adoreiké

(Predhodno odločanje – Zamrznitev oziroma zmanjšanje plač v nacionalni javni upravi – Ukrepi, ki se nanašajo posebej na sodnike – Člen 2 PEU – Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU – Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah – Obveznost držav članic, da vzpostavijo pravna sredstva, potrebna za zagotovitev učinkovitega sodnega varstva – Načelo neodvisnosti sodnikov – Pristojnost zakonodajne in izvršilne veje oblasti držav članic za določanje podrobnih pravil za določanje plač sodnikov – Možnost odstopanja od teh podrobnih pravil – Pogoji)

Sodba (veliki senat) z dne 25. 2. 2025

Na Sodišče sta se obrnili poljsko in litovsko sodišče, ki se sprašujeta o združljivosti nacionalnih predpisov o določanju plač sodnikov s pravom Unije.

Na Poljskem zakon določa, da se osnovna plača sodnikov določi objektivno na podlagi povprečne plače, ki jo sporoči centralni statistični urad. Vendar je bila s tremi zaporednimi zakoni spremenjena metoda za izračun, s čimer je bila povzročena »zamrznitev« revalorizacije plač sodnikov za leta 2021, 2022 in 2023. Ta ukrep odstopanja je bil utemeljen s proračunskimi omejitvami, povezanimi s pandemijo covid-19 in agresijo Rusije proti Ukrajini. Sodnik, ki to spremembo izpodbija, zahteva znesek, ki ustreza razliki med prejšjo plačo in plačo, ki bi mu bila dolgovana, če revalorizacija ne bi bila »zamrznjena«.

V Litvi sta sodnici vložili tožbo za uveljavljanje odgovornosti proti tej državi članici. Trdita, da je višina njune plače neposredno odvisna od politične volje zakonodajne in izvršilne veje oblasti. Poleg tega se sklicujeta na neobstoj pravnega mehanizma, ki bi omogočal določitev dostojnega plačila, ki bi bilo prilagojeno odgovornostim sodnikov in primerljivo s plačami pripadnikov drugih pravniških poklicev.

Sodišče je v svoji sodbi opozorilo, da je to, da sodniki prejemajo plačo, katere višina ustreza pomembnosti njihovih funkcij, jamstvo, ki je neločljivo povezano z njihovo neodvisnostjo. Zato morajo države članice pri sprejetju podrobnih pravil za določitev te plače spoštovati obveznosti, ki jih imajo na podlagi prava Unije. Tako mora za ta podrobna pravila obstajati pravna podlaga. Biti morajo objektivna, predvidljiva, stabilna in pregledna, tako da se izključi vsakršno samovoljno posredovanje zakonodajne in izvršilne veje oblasti. Iste zahteve veljajo za ukrepe odstopanja, ki povzročijo znižanje plač sodnikov ali »zamrznitev« revalorizacije teh plač.

Višina plače sodnikov mora biti dovolj visoka ob upoštevanju ekonomskih, socialnih in finančnih razmer v zadevni državi članici, zlasti ob upoštevanju povprečne plače. Ta plača mora ustrezati pomembnosti dodeljenih funkcij, da so sodniki zaščiteni pred vsakršnimi pritiski, ki bi lahko vplivali na njihove odločitve, in da so zaščiteni pred tveganjem korupcije. **Vendar neodvisnost sodnikov ne preprečuje določitev plače, ki je nižja od povprečja drugih poklicnih pravnikov.** Odstopanja od pravil za določitev plač sodnikov morajo biti utemeljena s ciljem v splošnem interesu, kot je odprava čezmernega javnofinančnega primanjkljaja. Načeloma se ne smejo nanašati posebej na sodnike. Odstopanja morajo biti tudi nujna in strogo sorazmerna za uresničitev zastavljenega

cilja. Kljub uporabi teh ukrepov, ki so po naravi izredni in začasni, mora plačilo sodnikov ostati ustrezno pomembnosti njihovih funkcij.

Tako za način določanja plač sodnikov kot tudi za ukrepe, ki od njega odstopajo, mora obstajati možnost, da so predmet učinkovitega sodnega nadzora pred nacionalnim sodiščem. Predložitveni sodišči morata preveriti, ali so te zahteve v obravnavanih primerih izpolnjene, za kar se po mnenju Sodišča na prvi pogled zdi, da je tako.

[Povzetek sodbe](#)

H. SKUPNA ZUNANJA IN VARNOSTNA POLITIKA

1. Omejevalni ukrepi

a. Pravica do izjave in obrazložene odločbe; Upravičenost posega v svobodo gospodarske pobude

Sodba Splošnega sodišča v zadevi T-193/23 | MegaFon proti Svetu

(Skupna zunanja in varnostna politika – Omejevalni ukrepi zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini – Seznami oseb, subjektov in organov, za katere veljajo omejevalni ukrepi – Vpis in ohranitev imena tožeče stranke na seznamih – Pravica do izjave – Obveznost obrazložitve – Napaka pri presoji – Sorazmernost – Svoboda gospodarske pobude – Ničnostna tožba)

Sodba (prvi razširjeni senat) z dne 15. 1. 2025

MegaFon, javna delniška družba s sedežem v Moskvi (Rusija), je eden vodilnih operaterjev mobilne telefonije in telekomunikacij v Rusiji.

Februarja 2023 je Svet Evropske unije, ob upoštevanju, da MegaFon neposredno podpira ruski vojaški in industrijski kompleks v vojni agresiji proti Ukrajini, vključil to podjetje na seznam subjektov, za katere veljajo omejevalni ukrepi, ki jih je sprejela Evropska unija. Ti ukrepi evropskim operaterjem prepovedujejo, med drugim prodajo, dobavo, prenos ali izvoz blaga in tehnologije z dvojno rabo podjetju MegaFon ter zagotavljanje tehnične ali finančne pomoči v zvezi s takšnim blagom in tehnologijo.

Julija 2023 in januarja 2024 je Svet odločil, da podaljša omejevalne ukrepe proti temu podjetju.

MegaFon je pred Splošnim sodiščem Evropske unije vložil tožbo za razveljavitev teh aktov Sveta, kolikor vključujejo in ohranjajo njegovo ime na seznamu ruskih subjektov, za katere veljajo omejevalni ukrepi. Po mnenju tega podjetja so ti akti nezadostno obrazloženi, temeljijo na napačni presoji in kršijo njegove pravice do obrambe ter načelo sorazmernosti.

Splošno sodišče je to tožbo v celoti zavrnilo.

Ugotavlja, da je Svet dejansko navedel konkretne in specifične razloge za sprejetje omejevalnih ukrepov proti MegaFonu. Ti ukrepi so namenjeni preprečevanju, da bi pomemben akter v sektorju mobilne telefonije v Rusiji pridobil določeno blago in tehnologijo, ki bi lahko bila uporabljena za podporo ruski agresiji proti Ukrajini, vključno z zagotavljanjem telekomunikacijskih storitev ruski vojski.

Splošno sodišče prav tako zavrača argumente MegaFona glede kršitve njegovih pravic do obrambe. Poudarja zlasti, da Svet ni imel obveznosti zaslišati MegaFona pred njegovo uvrstitvijo na omenjeni seznam, saj bi tak korak izničil element presenečenja, ki zagotavlja učinkovitost vključitve na seznam. Poleg tega, ker je bila odločitev o podaljšanju omejevalnih ukrepov sprejeta na podlagi enakih razlogov, Svet ni imel obveznosti, da MegaFon vnaprej obvesti o nameri, da njegovo ime ostane na seznamu.

Splošno sodišče nadalje ugotavlja, da Svet ni storil napake pri presoji, ko je vključil in ohranil MegaFon na zadevnih seznamih.

Nazadnje, čeprav omejevalni ukrepi omejujejo svobodo poslovanja MegaFona in vplivajo na njegov ugled, ne predstavljajo nesorazmernega in nevzdržnega posega. Splošno sodišče posebej poudarja, da ti ukrepi zasledujejo cilj temeljnega javnega interesa za mednarodno skupnost. Ukrepi so potrebni in ustrezni za učinkovito doseganje tega cilja.

[Povzetek sodbe](#)

I. MEHANIZEM ZA SODELOVANJE IN PREVERJANJE NAPREDKA ROMUNIJE

1. Reforma pravosodja in boja proti korupciji (2007–2023)

a. Procesna legitimacija poklicnega združenja romunskih državnih tožilcev za vložitev ničnostne tožbe

Sklep Splošnega sodišča v zadevi T-1126/23 | Asociația Inițiativa pentru Justiție proti Komisiji

(Ničnostna tožba – Odločba 2006/928/ES – Mehanizem za sodelovanje in preverjanje napredka Romunije pri izpolnjevanju posebej določenih meril na področjih reforme pravosodja in boja proti korupciji – Sklep (EU) 2023/1786 o razveljavitvi Odločbe 2006/928 – Neobstoj neposrednega nanašanja – Nedopustnost)

Sklep (tretji senat) z dne 3. 2. 2025

Ta zadeva spada v okvir obsežne reforme na področju pravosodja in boja proti korupciji v Romuniji, ki se je od leta 2007 spremljala na ravni Evropske unije v okviru mehanizma za sodelovanje in preverjanje (MeSP). Namen tega mehanizma, vzpostavljenega z Odločbo 2006/928, je bil spremljati reforme, ki jih je Romunija sprejela, da bi izpolnila merila iz priloge k tej odločbi (v nadaljevanju: merila). Ta merila so bila določena za dokončanje pristopa te države k Uniji z odpravo pomanjkljivosti, ki jih je Evropska komisija ugotovila pred pristopom. Ker je Komisija menila, da je Romunija navedene cilje dosegla, je 15. septembra 2023 sprejela Sklep 2023/17862 (v nadaljevanju: izpodbijani sklep) o razveljavitvi Odločbe 2006/928 in tako odpravila MeSP.

Asociația Inițiativa pentru Justiție, poklicno združenje romunskih državnih tožilcev, katerega namen je zagotoviti spoštovanje vrednot pravne države v Romuniji, je ta sklep o razveljavitvi izpodbijalo pred Splošnim sodiščem Evropske unije in trdilo, da bi odprava MeSP neposredno vplivala na njegove člane, ker bi bili brez tega mehanizma bolj izpostavljeni nezakonitim disciplinskim ukrepom. Komisija je vložila ugovor nedopustnosti, ker je menila, da se sklep ne nanaša neposredno niti na tožeče združenje niti na njegove člane.

Splošno sodišče je s sklepom ničnostno tožbo zavrlo kot nedopustno, ker tožeče združenje nima procesnega upravičenja ne v svojem imenu ne v imenu državnih tožilcev, katerih interese varuje.

Splošno sodišče je v okviru presoje vprašanja, ali ima izpodbijani sklep neposredne pravne učinke na položaj državnih tožilcev, ki so člani tožečega združenja, najprej navedlo, da je treba v delu, v katerem je bila s tem sklepom razveljavljena Odločba 2006/928, ta sklep preučiti glede na predmet, vsebino ter pravni in dejanski okvir, v katerem je bila sprejeta zadnje navedena odločba. Iz tega izhaja, da ima izpodbijani sklep lahko neposredne pravne učinke na položaj romunskih državnih tožilcev le, če je take učinke lahko imela sama Odločba 2006/928.

Zadnje navedena odločba pa takih učinkov ni imela. Iz Odločbe 2006/928 namreč izhaja, da so bili njeni učinki omejeni na odnose med Unijo in Romunijo, ne da bi se ta odločba neposredno ali posredno nanašala na posameznike, vključno z državnimi tožilci. Zato v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, z navedeno odločbo njenim članom ni bila podeljena nobena pravica, tako da ni mogoče šteti, da ima neposredne učinke na njihov pravni položaj.

Zgolj okoliščina, da je Splošno sodišče priznalo neposredni učinek meril, ne pomeni, da ta merila nujno vključujejo ustrezne pravice, ki bi jih državni tožilci lahko uveljavljali pred nacionalnim sodiščem. Splošno sodišče je v utemeljitev tega preudarka navedlo, da neposrednega učinka meril ni razumelo z vidika pravic in/ali obveznosti, ki nastanejo za

posameznike, temveč z vidika, da načelo neposrednega učinka vključuje tudi obveznost nacionalnih sodišč, da ne uporabijo nobene nacionalne ureditve oziroma sodne prakse, ki je v nasprotju s pravom Unije.

Splošno sodišče je pojasnilo, da neposredni učinek meril nikakor ne more pomeniti, da lahko posamezniki izpodbijajo odpravo teh meril, ne da bi dokazali, da ta odprava sama po sebi neposredno in posamično vpliva na njihov pravni položaj, česar v obravnavanem primeru niso storili.

Splošno sodišče je ugotovilo, da se Odločba 2006/928 ne nanaša neposredno na tožečo stranko in torej tudi na izpodbijani sklep ne, tako da tožeča stranka ne more imeti procesnega upravičenja. Ob tem je opozorilo, da se državni tožilci, proti katerim potekajo disciplinski postopki, kljub razveljavitvi Odločbe 2006/928 o vzpostavitvi MeSP še vedno lahko sklicujejo na sodno varstvo, ki jim ga daje pravo Unije na podlagi člena 19 Pogodbe o Evropski uniji.

Splošno sodišče je nazadnje opozorilo, da razlaga pogojev za dopustnost ničnostnih tožb ob upoštevanju temeljne pravice do učinkovitega sodnega varstva ne sme pripeljati do odstopanja od pogojev, ki so izrecno določeni v Pogodbah.

[Povzetek sklepa](#)

J. VREDNOTE EU

1. Vladavina prava – neodvisnost sodstva

a. Začetek teka znižanja denarne kazni Poljski zaradi delne prilagoditve nacionalne zakonodaje; Pobot zneskov, dolgovanih iz naslova dnevne denarne kazni

Sodbe Splošnega sodišča v združenih zadevah T-830/22 in T-156/23 ter T-1033/23 | Poljska proti Komisiji

(Pravo institucij – Delna neizvršitev sklepa Sodišča, s katerim je bila izdana začasna odredba v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države – Denarna kazen – Izterjava terjatev s pobotom – Člen 101(1) in (102) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 – Pristojnost Splošnega sodišča)

Sodbe (drugi razširjeni senat) z dne 5. 2. 2025

Prvega aprila 2021 je Evropska komisija vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti proti Poljski pred Sodiščem Evropske unije, pri čemer je zahtevala ugotovitev, da so določene zakonodajne spremembe glede organizacije sodnega sistema na Poljskem, sprejete decembra 2019, v nasprotju s pravom Evropske unije.

Med postopkom je Sodišče med drugim odredilo Poljski, da začasno zadrži uporabo določenih nacionalnih določb, ki jih je izpodbijala Komisija. Ker Poljska ni izpolnila tega začasnega ukrepa, ji je bilo 27. oktobra 2021 naloženo plačilo dnevne denarne kazni v višini enega milijona evrov. Ta kazen je začela teči 3. novembra 2021.

Z namenom, da bi izpolnila začasni ukrep Sodišča, je Poljska 9. junija 2022 sprejela zakon. Sodišče je 21. aprila 2023 ugotovilo, da ta zakon v pomembni meri omogoča izvajanje začasnega ukrepa. Zato je bila od tega dne dalje dnevna denarna kazen znižana na 500.000 evrov.

Ker Poljska ni plačevala dnevni denarnih kazni, jih je Komisija postopoma izterjala z medsebojnim pobotom različnih terjatev, ki jih je imela Poljska do Evropske unije.

Poljska je pri Splošnem sodišču Evropske unije vložila tožbo za razglasitev ničnosti šestih odločb o pobotu, ki so zajemale obdobje od 15. julija 2022 do 4. junija 2023, torej od uveljavitve zakona z dne 9. junija 2022 do dne pred izdajo sodbe Sodišča, s katero se je ta primer zaključil. Skupni znesek izterjanih sredstev znaša približno 320.200.000 evrov.

Podredno je Poljska trdila, da je bila zakonodajna sprememba, ki je upravičila prepолоvitev denarne kazni, sprejeta pred odločitvijo Sodišča z dne 21. aprila 2023. Zato po njenem mnenju Komisija med 15. julijem 2022 in 20. aprilom 2023 ni mogla več zahtevati plačila enega milijona evrov na dan. Poljska je zahtevala, da se odločbe Komisije delno razveljavijo, in sicer v delu, ki se nanaša na 50 % pobotanih zneskov za navedeno obdobje.

Splošno sodišče je tožbo Poljske v celoti zavrnilo.

Ugotovilo je, da Komisija pri izterjavi zneskov ni kršila prava Evropske unije. Zlasti je poudarilo, da niti sodna praksa poljskega ustavnega sodišča niti uveljavitev zakona z dne 9. junija 2022 ne omogočata izpodbijanja obstoja same obveznosti plačila. Zato to dejstvo ne vpliva na zakonitost odločb o pobotu.

Kar zadeva podredno zahtevo za delno razveljavitev odločb o pobotu, je Splošno sodišče poudarilo, da je bila odločitev o zmanjšanju dnevne kazni, ki jo je Sodišče sprejelo 21. aprila 2023, veljavna samo za prihodnje obdobje. Zato je zadevala le zneske, ki so zapadli v plačilo po tem datumu.

Ker je višina dnevne denarne kazni, določena z odredbo z dne 27. oktobra 2021, ostala nespremenjena do 21. aprila 2023 in ker Poljska ni v celoti izpolnila svojih obveznosti, je bila

Komisija dolžna izterjati celoten znesek kazni. Poleg tega bi priznanje, da bi Komisija imela možnost ali celo obveznost prilagoditve višine dnevne kazni v primeru delnega spoštovanja ukrepa, omajalo avtoriteto odredbe z dne 27. oktobra 2021.

[Povzetek sodb T-830/22 in T-156/23](#)

Povzetka sodbe T-1033/23 ni na voljo

IV. Iz odločb Evropskega sodišča za človekove pravice

Vrhovno sodišče na [intranetni strani sodstva](#) mesečno objavlja prevode povzetkov odločb ESČP.

Izbor odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice
(povzetki)

Januar in februar 2025

3. člen EKČP (pravica do učinkovitega pravnega sredstva)

❖ Nezakonito zavračanje državljanov tretjih držav

A. R. E. proti Grčiji, sodba z dne 7. 1. 2025

Prisilna zavrnitev turške državljanke v Turčijo brez preučitve tveganj, s katerimi bi se lahko soočila ob vrnitvi, je bila v nasprotju s Konvencijo

V tej zadevi (pritožba št. 15783/21) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno ugotovilo, da je prišlo do naslednjih kršitev.

Do kršitve 3. člena (prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja) in 13. člena (pravica do učinkovitega pravnega sredstva) Evropske konvencije o človekovih pravicah zaradi »nezakonite zavrnitve« pritožnice v Turčijo. Sodišče je menilo, da obstajajo prepričljivi dokazi, ki kažejo, da je v času domnevnih dogodkov obstajala sistematična praksa »nezakonitega zavračanja« državljanov tretjih držav s strani grških oblasti z območja Evros v Turčijo. V tem okviru je Sodišče ugotovilo, da je bila pritožnica poslana nazaj v svojo domovino, Turčijo – iz katere je pobegnila – brez predhodne preučitve tveganj, s katerimi bi se lahko soočila v luči 3. člena Konvencije, ali upoštevanja njene prošnje za mednarodno zaščito.

Do kršitve prvega, drugega in četrtega odstavka 5. člena (pravica do osebne svobode in varnosti) je prišlo zaradi pritožničinega pripora pred »nezakonito zavrnitvijo« v Turčijo. Sodišče je menilo, da je bil neformalni pripor pritožnice priprava na njeno »prisilno zavrnitev« in da ni imel nobene pravne podlage.

Podana je bila tudi kršitev 13. člena (pravica do učinkovitega pravnega sredstva), v povezavi z 2. in 3. členom (tveganje za življenje in grdo ravnanje med »prisilno zavrnitvijo«) Konvencije. Sodišče je ugotovilo, da nacionalni pravni sistem ni zagotavljal učinkovitega pravnega varstva med postopkom »prisilnega zavračanja«, tudi v zvezi z domnevnimi kršitvami 2. in 3. člena Konvencije.

Sodišče je s prepričljivo večino (6 proti 1) odločilo, da ni prišlo do kršitve 2. in 3. člena (tveganje za življenje in grdo ravnanje med postopkom »prisilnega zavračanja«), saj pritožnica ni predložila nobenih očitnih dokazov, ki bi podprli njene trditve.

Poleg tega je Sodišče istega dne izdalo odločbo o nedopustnosti v zadevi G. R. J. proti Grčiji (pritožba št. 15067/21) – ki se je nanašala na domnevno »nezakonito zavrnitev« afganistanskega državljanca iz Grčije v Turčijo – v kateri je presodilo, da pritožnik ne more zahtevati statusa žrtve v skladu s 35. členom Konvencije, saj ni predložil očitnih dokazov o svoji prisotnosti v Grčiji ali o svoji »prisilni zavrnitvi« v Turčijo z otoka Samos na domnevno navedene datume.

5. člen EKČP (pravica do osebne svobode in varnosti)

❖ Obvezno psihiatrično zdravljenje – ocena duševnega zdravja

M. B. proti Španiji, sodba z dne 6. 2. 2025

Ženski je bila odrejena psihiatrična obravnava brez ustrezne ocene njenega duševnega zdravja, kar je predstavljalo kršitev Konvencije

V sodbi v zadevi M. B. proti Španiji (pritožba št. 38239/22) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve prvega odstavka 5. člena (pravica do osebne svobode in varnosti) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Pritožnica M. B. je državljanka Maroka, rojena leta 1978. Trpi za paranoidno shizofrenijo. Marca 2018 ji je bila odvzeta prostost, ker je po zaužitju alkohola podtaknila požar v stanovanju, v katerem je živila. Preiskovalni sodnik je odredil pripor. Februarja 2020 ji je bil zaradi ugotovljene neprištevnosti s sodbo izrečen varnostni ukrep namestitve v psihiatrični bolnišnici.

Sodišče je ponovno poudarilo, da posameznika ni mogoče odvzeti prostosti zaradi »duševne motnje«, razen če je:

- a) z zanesljivimi dokazi, temelječimi na objektivni medicinski strokovni presoji, ugotovljeno, da trpi za duševno motnjo (*unsound mind*);
- b) narava duševne motnje zahtevala prisilno pridržanje; in
- c) v primeru nadaljnjega pridržanja dokazan obstoj takšne motnje.

Španska sodišča so svojo oceno utemeljila na duševnem stanju M. B. na dan, ko je zanetila požar – skoraj dve leti pred izrekom varnostnega ukrepa. Njeno duševno stanje v času izreka varnostnega ukrepa ni bilo ocenjeno. Poročila o njenem zdravstvenem stanju, predložena pokrajinskemu sodišču v Salamanki, pa ves čas trajanja pripora niso bila ustrezno preučena.

Španska sodišča pri odreditvi prisilne namestitve v psihiatrični bolnišnici očitno niso upoštevala pritožničnih terapevtskih ali medicinskih potreb oziroma potrebe po preprečitvi škodovanja sebi ali drugim. Ker izrek varnostnega ukrepa ni izpolnjeval minimalnih zahtevanih pogojev, je prišlo do kršitve 1. točke 5. člena Konvencije.

6. člen EKČP (pravica do poštenega sojenja) – zaslišanje obremenilnih prič

❖ Odsotnost obremenilne priče – uravnoteževalni dejavniki

Vasile Pruteanu in drugi proti Romuniji, sodba z dne 14. 1. 2025

S sodbo, ki se je oprla na izpovedbe odsotnih obremenilnih prič, niso bile kršene pravice obrambe

V sodbi v tej zadevi (pritožba št. 9308/18) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno ugotovilo, da ni prišlo do kršitve prvega in tretjega (d) odstavka 6. člena (pravica do poštenega sojenja in pravica do zaslišanja obremenilnih prič) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanaša na postopek proti paru in njunemu sinu, ki so imeli tri masažne salone v Romuniji, zaradi trgovine z ljudmi in posredovanja v prostituciji. Trdili so, da njihove obsodbe niso bile poštene, ker ključne priče – ženske, ki so jih zaposlili v Moldaviji – nikoli niso bile neposredno zaslišane na romunskih sodiščih.

Sodišče je ugotovilo, da so obstajali zadostni uravnoteževalni dejavniki, ki so nadomestili pomanjkanje možnosti za neposredno zaslišanje nekaterih prič na sojenju. Zlasti so obstajali drugi dokazi, ki so potrjevali dejstvo, da so tožniki omogočili spolna dejanja v svojih masažnih salonih, in sicer, da so svoje moldavske žrtve prepeljali v Romunijo pod pretvezo zakonite zaposlitve in jih nato prisilili v prostitucijo. Poleg tega so bile odločitve nacionalnih sodišč, da sprejmejo izjave odsotnih prič, temeljite ter sprejete na podlagi izčrpnega pregleda dokazov in vseh predstavljenih argumentov. Ugotovljeno je bilo, da so bili postopki proti paru in njihovemu sinu celovito gledano pošteni.

* V zadevi [Al-Khawaja in Tahery proti Združenemu kraljestvu](#) (sodba z dne 15. 12. 2011) je veliki senat določil načela, ki se uporabljajo v primerih, ko priča tožilstva ni bila prisotna na sojenju, vendar so bile njene predhodne izjave sprejete kot dokaz. Ta načela so povzeta tudi v tej sodbi (točka 55).

Sodišče mora najprej preučiti predhodno vprašanje, ali je obstajal upravičen razlog za sprejem izpovedbe odsotne priče, pri čemer mora upoštevati, da bi morale priče praviloma podati svoje izpovedbe med sojenjem in da je treba storiti vse razumne napore za zagotovitev njihove prisotnosti. Če priča ni bila zaslišana v nobeni predhodni fazi postopka, mora biti dovolitev uporabe njene izjave namesto neposrednega pričanja na sojenju skrajni ukrep.

Tipični razlogi za odsotnost priče so, kot v zadevi *Al-Khawaja in Tahery*, smrt priče ali strah pred maščevanjem. Obstajajo pa tudi drugi utemeljeni razlogi, zaradi katerih se priča sojenja ne more udeležiti.

Tretji odstavek 6. člena Konvencije je treba razlagati v okviru presoje celotne poštenosti postopka, zato »pravila edinega ali odločilnega dokaza« ni mogoče uporabiti na tog način.

Nacionalno sodišče mora pri presoji opustitve neposrednega zaslišanja obremenilne priče upoštevati zlasti naslednji sklop vprašanj (gl. npr. tudi sodbo Vrhovnega sodišča RS [I Ips 43147/2017](#)):

- a) ali so podani utemeljeni in opravičljivi razlogi za opustitev neposrednega zaslišanja;
- b) ali je bila priča zaslišana v predhodni fazi postopka;
- c) ali je obremenilna izpovedba priče edini ali odločilni dokaz, na katerem temelji obsodilna sodba (v tem kontekstu je treba besedo »odločilen« razumeti v ožjem pomenu, in sicer kot dokaz, ki ima takšno pomembnost ali težo, da lahko odloči o izidu zadeve. Če je izpovedba odsotne priče podprta z dodatnimi dokazi, je ocena njene odločilnosti odvisna od teže teh dodatnih dokazov – močnejši kot so drugi obremenilni dokazi, manj verjetno je, da bo dokaz odsotne priče obravnavan kot odločilen.);
- d) ali so sodišča poskrbela za ustrezno uravnoteženje slabšega položaja obrambe.

** Ta načela so bila dodatno pojasnjena v zadevi [Schatschaschwili proti Nemčiji](#) (sodba z dne 15. 12. 2015), kjer je veliki senat potrdil, da zgolj odsotnost utemeljenega razloga za neprisotnost priče sama po sebi ne more biti odločilen dokaz o nepoštenosti sojenja, čeprav ostaja zelo pomemben dejavnik pri oceni celotne poštenosti postopka in lahko vpliva na ugotovitev kršitve prvega in tretjega odstavka (d) 6. člena Konvencije.

Poleg tega je Sodišče, ki se je osredotočalo na presojo poštenosti postopka kot celote, razsodilo, da ne bi smelo preverjati le obstoja zadostnih uravnoteževalnih dejavnikov v primerih, ko je bil dokaz odsotne priče edini ali odločilni temelj za obsodbo pritožnika, temveč tudi v primerih, kjer – četudi ni bilo jasno, ali je bil ta dokaz edini ali odločilni – je imel pomembno težo in bi njegova dopustnost lahko otežila obrambo.

Obseg potrebnih uravnoteževalnih dejavnikov za zagotovitev poštenega sojenja je odvisen od teže dokaza odsotne priče. Bolj kot je tak dokaz pomemben, večjo težo morajo imeti uravnoteževalni dejavniki, da bi bilo mogoče postopek kot celoto šteti za poštenega.

*** V zadevi [Schatschaschwili proti Nemčiji](#) je Sodišče opredelilo nekatere uravnoteževalne dejavnike, ki lahko nadomestijo ovire, s katerimi se sooča obramba zaradi dokazovanja s pričo tožilstva, ki ni bila prisotna na sojenju. Ti dejavniki morajo omogočati pošteno in ustrezno presojo verodostojnosti takšnega dokaza. Mednje spadajo (točke 125–131):

- a) Ali so domača sodišča izjave odsotne priče obravnavala skrbno, upoštevajoč, da tak dokaz nosi manjšo težo, ter ali so podala podrobno obrazložitev, zakaj so ta dokaz štela za verodostojnega, pri čemer so upoštevala tudi druge razpoložljive dokaze. Pomemben dejavnik je tudi morebitno navodilo sodnikom porotnikom s strani sodnika (predsednika senata) glede dokaza odsotne priče.
- b) Predvajanje video posnetka zaslišanja odsotne priče v fazi preiskave na sojenju, da lahko sodišče, tožilstvo in obramba opazujejo njeno vedenje med zaslišanjem in si ustvarijo lastno mnenje o njeni verodostojnosti.
- c) Razpoložljivost dodatnih dokazov, ki potrjujejo izjavo odsotne priče, kot so izpovedbe oseb, ki jim je odsotna priča takoj po dogodku poročala o dogajanju; dodatni dejanski dokazi, forenzični dokazi in izvedenska mnenja; podobnost v opisu dogodkov s strani drugih prič, zlasti če so bile te priče zaslišane na sojenju.
- d) Možnost obrambe, da pričo posredno zasliši, na primer s postavljanjem vprašanj v pisni obliki med samim sojenjem.

- e) Možnost pritožnika oziroma njegove obrambe zaslišati pričo že v preiskovalni fazi. Zlasti kadar preiskovalni organi menijo, da priča ne bo poklicana na sojenje, je bistvenega pomena, da ima obramba priložnost postaviti vprašanja priči že med predhodno preiskavo.
- f) Obdolžencu mora biti dana možnost, da poda svojo različico dogodkov in izpodbija verodostojnost odsotne priče, pri čemer lahko opozori na morebitne neskladnosti ali protislovja z izjavami drugih prič. Če je identiteta priče obrambi znana, je le-ta lahko preverila in raziskala morebitne motive priče za neresnično pričanje ter tako učinkoviteje izpodbijala njeno verodostojnost, čeprav v manjši meri kot pri neposrednem soočenju.

6. člen EKČP (pravica do poštenega sojenja)

❖ Dvom v nepristranskost predsednika sodnega sveta

Suren Antonyan proti Armeniji, sodba z dne 23. 1. 2025

Pomanjkljiva procesna jamstva glede nepristranskosti v zadevi Vrhovnega sodnega sveta Armenije

Zadeva (pritožba št. 20140/23) se nanaša na razrešitev gospoda Antonyana s položaja sodnika s strani Vrhovnega sodnega sveta v januarju 2023. Leta 2009 je bil imenovan za sodnika Civilne in upravne zbornice Sodišča za kasacijo, z mandatom do 65. leta starosti.

V sodbi je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve prvega odstavka 6. člena Konvencije zaradi domnevne pomanjkljive nepristranskosti predsednika Vrhovnega sodnega sveta ter da ni prišlo do kršitve prvega odstavka 6. člena Konvencije (pravica do poštenega sojenja) glede domnevne pomanjkljive neodvisnosti Vrhovnega sodnega sveta in glede zatrjevane pritožnikove kršitve pravice do sodnega varstva.

Sodišče je posebej ugotovilo, da način imenovanja nesodnikov v Vrhovni sodni svet ne more ogroziti njegove neodvisnosti. Institucionalni in operativni ukrepi, ki so bili sprejeti, so zagotavljali zadostna formalna jamstva, Vrhovni sodni svet pa je deloval kot »sodišče« za namene prvega odstavka 6. člena Konvencije. Hkrati je Sodišče ugotovilo, da Vrhovni sodni svet ni razjasnil utemeljenih dvomov pritožnika glede nepristranskosti predsednika in da mu v tem pogledu niso bila zagotovljena procesna jamstva.

8. člen EKČP (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja)

❖ Procesna jamstva v postopku odločanja o vrnitvi otroka po Haaški konvenciji

F. D. in H. C. proti Portugalski, sodba z dne 7. 1. 2025

Vrnitev otroka materi v Francijo brez pravnega postopka je predstavljala kršitev Konvencije

V tej zadevi (pritožba št. 18737/18) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanašala na izvrševanje naloga za iskanje in vrnitev, ki so ga izdali francoski organi v okviru spora o skrbništvu nad H. C. – katerega je njegov oče, F. D., odpeljal iz Francije na Portugalsko – in njegovo kasnejšo vrnitev k materi, O.

Sodišče je ugotovilo, da niti oče niti sin nista bila zaslišana na sodišču na Portugalskem pred odločitvijo o vrnitvi otroka in da tveganje za otroka zaradi slabega ravnanja ni bilo proučeno, kar je onemogočilo njuna procesna jamstva. Portugalski organi so ignorirali pravico F. D. kot očeta in niso presodili, ali vrnitev otroka predstavlja njegovo najvišjo korist. Sodišče je prav tako ugotovilo, da organi niso zaščitili H. C., ko je bil odpeljan in zadržan na policijski postaji, medtem ko je bil njegov oče aretiran. Sodišče je presodilo, da odločitev ni bila »nujna v demokratični družbi«.

* Kadar je bil otrok nezakonito odpeljan v državo članico, ki ni država članica, v kateri je običajno prebival pred protipravnim odvzemom, ali je bil nezakonito zadržan v njej, se uporablja [Haaška konvencija iz leta 1980 \(Zakon o ratifikaciji konvencije o civilnopравниh vidikih mednarodne ugrabitve otrok\)](#), kakor je bila dopolnjena s poglavjema III in IV [Uredbe Bruselj IIb](#). Gl. tudi [Smernice Odbora ministrov Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje](#) iz leta 2010.

❖ Ugrabljeni otroci iz državnih bolnišnic na Hrvaškem – vzpostavitev mehanizma za zagotavljanje odškodnin

Petrović in drugi proti Hrvaški, sodba z dne 14. 1. 2025

Hrvaška mora vzpostaviti mehanizem za ugotavljanje usode otrok, ki naj bi bili ugrabljeni v državnih bolnišnicah v osemdesetih letih in začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja

V tej zadevi (pritožbe št. 32514/22, 33284/22 in 15910/23) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno ugotovilo, da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se nanaša na dvome treh mater, da njihovi novorojenčki, rojeni med letoma 1986 in 1994, niso zboleli in umrli, kot so trdile državne bolnišnice, ampak so bili ugrabljeni in nezakonito predani v posvojitev. Sodišče je opozorilo na podobnosti med to zadevo in zadevo [Zorica Jovanović proti Srbiji](#) (sodba z dne 26. 3. 2013).

Sodišče je ugotovilo, da Hrvaška ni izpolnila svoje dolžnosti (»nadaljnje pozitivne obveznosti«) v skladu z 8. členom Konvencije glede trditve pritožnic, da so bili njihovi dojenčki ugrabljeni iz porodnišnic in nezakonito predani v posvojitev.

V skladu s 46. členom Konvencije (zavezujoča narava in izvrševanje sodb) je Sodišče presodilo, da so potrebni splošni ukrepi na nacionalni ravni. Pozvalo je Hrvaško, naj vzpostavi mehanizem, ki bo namenjen zagotavljanju posameznih odškodnin vsem staršem v podobni situaciji. Ta mehanizem naj bo nadzorovan s strani neodvisnega organa z ustreznimi pooblastili, ki bo sposoben zagotoviti verodostojne odgovore glede usode vsakega otroka in dodeliti ustrezno odškodnino.

❖ Domneva mladoletnosti osebe brez spremstva – procesna jamstva

A. C. proti Franciji, sodba z dne 16. 1. 2025

Sprejem mladoletnikov brez spremstva – Sodišče je ugotovilo, da francoski pravni okvir načeloma zagotavlja potrebno minimalno procesno jamstvo in učinkovita pravna sredstva, vendar da je v tem primeru prišlo do kršitve 8. člena Konvencije, ker so nacionalne oblasti ovrgele domnevo o mladoletnosti v okoliščinah, ki so ga prikrajšale za ustrezno procesno jamstvo.

V tej zadevi (pritožba št. 15457/20) je Evropsko sodišče za človekove pravice odločilo (s 6 glasovi proti 1), da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah; in soglasno, da ni prišlo do kršitve 13. člena (pravica do učinkovitega pravnega varstva) v povezavi z 8. členom Konvencije.

Zadeva se nanaša na državljana Gvineje, ki je trdil, da je bil ob prihodu v Francijo mladoletnik brez spremstva. Navedel je, da ni prejel oskrbe, ki jo zagotavljajo francoski zakoni o zaščiti otrok, ker so domače oblasti oporekale temu, da je mladoletnik.

Sodišče je najprej ugotovilo, da je tožnik prejemal začasno nujno oskrbo skozi celoten postopek ugotavljanja starosti, v skladu z domnevo o mladoletnosti. Na podlagi upravnih in medicinskih pregledov je bila domneva o mladoletnosti ovržena in zaščita tožnika kot mladoletnika brez spremstva ustavljena – preden so sodišča končno priznala njegov status mladoletnika. Sodišče je ugotovilo, da obstaja domači pravni okvir, ki načeloma zagotavlja potrebna minimalna procesna jamstva. Kljub temu je menilo, da so bile zaradi nepopolnih in netočnih informacij, ki so bile tožniku zagotovljene, medtem ko je bil njegov status sporen, pogoji za ovrženje domneve o mladoletnosti taki, da so ga prikrajšali za ustrezna procesna jamstva. Sklenilo je, da pristojne oblasti v okoliščinah te zadeve niso delovale z razumno skrbnostjo in niso izpolnile svoje pozitivne obveznosti, da zagotovijo tožnikovo pravico do spoštovanja njegovega zasebnega življenja. Zato je prišlo do kršitve 8. člena Konvencije.

Nato je Sodišče presodilo, da so pritožniku bila na voljo pravna sredstva v skladu z domačim pravom glede domnevne kršitve 8. člena Konvencije. Glede na okoliščine zadeve je bilo treba šteti, da je imel pritožnik v praksi učinkovita pravna sredstva. Sodišče je tako ugotovilo, da ni prišlo do kršitve 13. člena Konvencije v povezavi z 8. členom.

❖ **Zavračanje spolnih odnosov ne more biti krivdni razlog za ločitev**

H. W. proti Franciji, sodba z dne 23. 1. 2025

Ločitev, ki temelji na krivdi, pripisana izključno tožnici, zaradi neizpolnjevanja zakonskih dolžnosti: kršitev pravice do spoštovanja zasebnega življenja

V tej zadevi (pritožba št. 13805/21) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno ugotovilo, da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanašala na ločitev iz krivdnih razlogov, pri čemer je bila krivda pripisana izključno pritožnici, ker je prenehala spolno občevati s svojim možem. Pritožnica se ni pritoževala nad ločitvijo samo, ki jo je tudi sama zahtevala, temveč nad razlogi, na katerih je bila ta odobrena. Sodišče je opozorilo, da koncept »zakonskih dolžnosti«, kot je določen v domačem pravnem redu in potrjen v tej zadevi, ni vseboval soglasja za spolne odnose. Neizpolnjevanje zakonskih dolžnosti je lahko, v skladu z določbami 242. člena francoskega Civilnega zakonika, obravnavano kot krivda, ki upravičuje ločitev in ima posledično lahko tudi premoženjske posledice ter v določenih okoliščinah lahko služi kot podlaga za odškodninski zahtevek.

Sodišče je presodilo, da samo obstoj takšne zakonske dolžnosti nasprotuje svobodi odločanja o spolni aktivnosti, pravici do telesne avtonomije in pozitivni obveznosti držav pogodbenic v okviru boja proti nasilju v družini in spolnemu nasilju.

V tej zadevi Sodišče ni moglo ugotoviti nobenega razloga, ki bi lahko upravičil tovrstno vmešavanje javnih oblasti na področje spolnosti. Opozorilo je, da bi lahko pritožničin mož zahteval ločitev, pri čemer bi kot glavni razlog navedel nepopravljiv razpad zakona. Sodišče je sklenilo, da uporaba načela zakonskih dolžnosti in odobritev ločitve na podlagi izključno pritožničine krivde nista bila utemeljena na relevantnih in zadostnih razlogih ter da domača sodišča niso dosegla pravičnega ravnotežja med nasprotujočimi si interesi.

❖ **Nezakonito izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov**

Denysuk in drugi proti Ukrajini, sodba z dne 13. 2. 2025

Nezadostna procesna jamstva v treh operacijah tajnega nadzora in prisluškovanja telefonom

V tej zadevi (pritožbe št. 22790/19, 23896/20, 25803/20 in 31352/20) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega življenja in dopisovanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah in kršitve 38. člena (obveznost zagotovitve potrebnih pogojev za obravnavo zadeve) Konvencije.

Prvi trije pritožniki so bili obtoženi obsežne korupcije v povezanih kazenskih primerih, ki so bili uvedeni leta 2016 in 2017. Kasneje so bili obveščeni, da je bil v njihovih primerih bodisi izveden prikriti avdio in video nadzor ali pa je bilo prisluškovano njihovim telefonom. Zadnji pritožnik je bil v operaciji udeležen kot odvetnik drugih dveh pritožnikov.

Sodišče je presodilo, da v postopku ni bilo dokazano, da bi bila nadzorna ukrepa zakonito odrejena, da komunikacija pritožnikov z njihovimi odvetniki ni bila dovolj zaščitena pred morebitno zlorabo, da jamstva niso bila zadostna, da pritožniki zaradi zavrnitve sodelovanja pristojnih organov niso imeli dostopa do zadostnih informacij in dokumentov za izpodbijanje spornih odločitev in da so bila pravna sredstva, ki so jim bila na voljo, v vsakem primeru neučinkovita.

10. člen EKČP (svoboda izražanja)

❖ **Presoja, ali so izjave prispevale k javni razpravi, ki je v interesu javnosti**

Alexandru Pătrașcu proti Romuniji, sodba z dne 7. 1. 2025

Civilna sodba proti pritožniku zaradi objave in gostovanja izjav na njegovi Facebook strani je kršila njegovo svobodo izražanja

V tej zadevi (pritožba št. 1847/21) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno odločilo, da je prišlo do kršitve 10. člena (svoboda izražanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah zaradi odškodninske odgovornosti pritožnika za izjave, ki jih je podal na svoji Facebook strani, in kršitve 10. člena Konvencije v povezavi z odškodninsko odgovornostjo pritožnika zaradi komentarjev tretjih oseb na njegovi Facebook strani.

Kot strasten oboževalec opere in klasične glasbe je pritožnik pisal o škandalu, ki je zajel Nacionalno opero v Bukarešti in povzročil zelo močne odzive. Naloženo mu je bilo plačilo odškodnine za škodo, povzročeno z mnogimi objavami na njegovi Facebook strani v obdobju od aprila do junija 2016.

Prizivno sodišče je presodilo, da je 22 komentarjev preseglo meje svobode izražanja in da so štiri sporočila, ki jih je napisal pritožnik, posegala v pravice in legitimne interese drugih.

Sodišče je razsodilo, da bi se dejanski kontekst primera lahko uporabil za presojo, ali je vsaka od pritožnikovih spornih izjav prispevala k javni razpravi, ki je v interesu javnosti. Menilo je, da nacionalni organi niso izvedli ustreznega tehtanja, da bi dokazali, da je civilna sodba proti pritožniku ustrezala »nujni družbeni potrebi«.

Kar zadeva civilno sodbo proti pritožniku zaradi komentarjev tretjih oseb na njegovi Facebook strani, je Sodišče presodilo, da pravni predpisi, na katere so se sklicevala in jih interpretirala nacionalna sodišča, niso bili dovolj jasni in podrobni, da bi zagotovili ustrezno zaščito pred posegi organov v pritožnikovo pravico do svobode izražanja.

❖ **Zatiranje izjav zoper rusko invazijo na Ukrajino**

Novaya Gazeta in drugi proti Rusiji, sodba z dne 11. 2. 2025

Ruska zakonodaja za zadušitev nasprotovanja vojni v Ukrajini – številne kršitve Konvencije

Ta zadeva (pritožbe št. 11884/22 in 161 drugih) se nanaša na zakonodajo, uvedeno v Rusiji po njeni popolni invaziji na Ukrajino leta 2022, ki je kriminalizirala »diskreditacijo vojske« ali širjenje »lažnih novic« o njenih dejanjih.

178 posameznih pritožnikov v zadevi je bilo obsojenih na podlagi nove zakonodaje bodisi v kazenskih bodisi v upravnih postopkih. Novaya Gazeta in Dozhd TV, dve neodvisni medijski organizaciji, pa sta bili ukinjeni.

V sodbi je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno odločilo, da je prišlo do kršitve 10. člena (svoboda izražanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Sodišče je ugotovilo, da je prišlo do sistematičnega in široko razširjenega vzorca omejevanja poročanja v zvezi z vojno v Ukrajini, pri čemer ni šlo za odziv na morebitno grožnjo nacionalni varnosti, temveč za usklajeno prizadevanje zatreti vsakršno nasprotovanje vojni. Nacionalna sodišča so v bistvu kriminalizirala vsako poročanje ali izjave, ki so nasprotovale uradni zgodbi, ki je invazijo na Ukrajino opisovala kot »posebno vojaško operacijo«. Niti ni bilo poskusa

uskladiti nasprotujočih si interesov, zlasti ob upoštevanju vprašanja, ki je bilo izjemnega interesa za javnost, torej velikega oboroženega konflikta in obtožb o vojnih zločinih.

Sodišče je prav tako soglasno odločilo, da je prišlo do kršitve 34. člena (pravica do individualne pritožbe) v zvezi z odpovedjo licence za izdajo časopisa Novaya Gazeta in blokado dostopa do njegovih spletnih strani, kljub začasnim ukrepom, ki jih je izdalo Sodišče.

Na koncu je soglasno razsodilo, da je prišlo do številnih drugih kršitev Konvencije v zvezi s petimi posameznimi pritožniki, in sicer kršitve 3. člena (prepoved nečloveškega ali poniževalnega ravnanja) v zvezi z zaprtjem v kovinsko kletko in ozko stekleno kabino med zaslišanji o priporu; kršitve prvega, tretjega in četrtega odstavka 5. člena (pravica do osebne svobode in varnosti) v zvezi z aretacijami, pripori in zamudami pri obravnavi pritožb proti sklepom o priporu; ter kršitve 8. člena (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) v zvezi z neupravičenimi hišnimi preiskavami.

11. člen EKČP (svoboda zbiranja in združevanja)

❖ Pravica do stavke ne vključuje pravice oviranja javnega prometa brez predhodnega dovoljenja

Bodson in drugi proti Belgiji, sodba z dne 16. 1. 2025

Ni kršitve Konvencije v primeru, ki vključuje člane sindikata, obsojene zaradi zlonamernega oviranja cestnega prometa

V tej zadevi (pritožbe št. 35834/22 in 15 drugih) je Evropsko sodišče za človekove pravice soglasno razsodilo, da ni prišlo do kršitve 11. člena (svoboda zbiranja in združevanja) Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Zadeva se je nanašala na kazenske obsodbe pritožnikov zaradi zlonamernega oviranja cestnega prometa z blokiranjem avtoceste A3/E40 pri mostu Cheratte blizu Liègea, in sicer za približno pet ur brez predhodnega dovoljenja. Dejanje pritožnikov je povzročilo prometni zastoj, dolg približno 400 kilometrov, in ustvarilo napeto okolje, zaznamovano z različnimi incidenti.

Sodišče je opozorilo, da pritožniki niso bili obsojeni zaradi stavke ali izražanja mnenj. Obsojeni so bili zaradi sodelovanja v oviranju prometa, kar je povzročilo potencialno nevarno situacijo, kar je bilo kaznivo dejanje po Kazenskem zakoniku. Višje sodišče v Liègueu je posebej poudarilo, da so pritožniki ostali na kraju dogodka, čeprav so bili popolnoma seznanjeni s povzročeno blokado. Nadalje je ugotovilo, da so s tem, ko so se zavedali situacije ter se zavestno in prostovoljno odločili, da ne bodo ukrepali, pomembno prispevali k izvedbi kaznivega dejanja zlonamernega oviranja prometa. Nekateri so, glede na svoje sindikalne dolžnosti, odigrali »pomembno«, če ne »ključno« vlogo v blokadi.

Sodišče je pojasnilo, da ne more brez zadržkov podpreti trditve, da pravica do stavke vključuje tudi pravico sindikata ali njegovih članov, da brez predhodnega dovoljenja ovirajo javne ceste. Takšno dejanje lahko ustavi promet na glavni avtocesti za več ur, kar precej moti vsakdanje življenje in zakonite dejavnosti tistih, ki niso sodelovali, ter ustvarja nevarno okolje za udeležence v prometu.

Sodišče je sklenilo, da so domača sodišča pri obsodbi pritožnikov zaradi zlonamernega oviranja prometa svoje odločitve utemeljila na sprejemljivi oceni dejstev in na razlogih, ki so bili relevantni in zadostni. Nacionalne oblasti torej niso presegle svojega »polja proste presoje« v zvezi s predmetom zadeve.

V. Obvestila sodiščem

1. Obvestilo Ministrstva za javno upravo

Ministrstvo za javno upravo je prejelo vprašanje Okrožnega sodišča v Ljubljani glede dodatka za mentorstvo, ki ga sodnik lahko prejme v skladu z 66. členom Zakona o skupnih temeljnih sistema plač v javnem sektorju (v nadaljnjem besedilu: ZSTSPJS).

Dodatek za mentorstvo za sodnike in državne tožilce je (na novo) urejen v 66. členu ZSTSPJS, ki določa, da sodniku in državnemu tožilcu, ki je v okviru rednega delovnega časa določen za uvajanje pripravnikov in zaposlenih na usposabljanju, od 1. januarja 2025 dalje pripada dodatek za mentorstvo. V skladu z drugim odstavkom 66. člena ZSTSPJS dodatek za mentorstvo znaša 260 evrov mesečno in se obračunava le za obdobje, ko sodnik oziroma državni tožilec opravlja delo mentorja.

Pri presoji, kdaj je sodnik (in državni tožilec) upravičen do dodatka za mentorstvo po 66. členu ZSTSPJS, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- sodnik (in državni tožilec) mora biti določen za uvajanje (predvideva se določen akt o imenovanju za mentorja);
- uvajanje se izvaja v okviru rednega delovnega časa in
- gre za uvajanje pripravnikov in zaposlenih na usposabljanju.

Zakon o sodniški službi¹ v 43.a členu med drugim določa, da so mentorske zadolžitve v skladu z zakonom, ki ureja pravniški državni izpit, sestavni del sodniške dolžnosti.

V skladu s prvim odstavkom 3. člena Zakona o pravniškem državnem izpitu² (v nadaljnjem besedilu: ZPDI) sodniški pripravnik opravlja pripravništvo kot oseba v delovnem razmerju na sodišču, lahko pa tudi kot oseba v delovnem razmerju pri drugem delodajalcu v okviru izobraževanja, ki ga zagotavlja delodajalec, oziroma volontersko. V skladu z drugim odstavkom 3. člena ZPDI je pripravnik, ki opravlja sodniško pripravništvo v okviru izobraževanja, ki ga zagotavlja delodajalec, oziroma kot volonter, razen glede delovnega razmerja, v pravicah, obveznostih in odgovornostih v enakem položaju kot pripravnik, ki je sklenil delovno razmerje na sodišču. Vsem sodniškim pripravnikom je v skladu s 17. členom ZPDI treba zagotoviti, da se z opravljanjem posameznih pravnih opravil v skladu z zakonom in izobraževanjem vsestransko usposabljujejo za samostojno pravniško delo. Vsi sodniški pripravniki se usposabljujejo za opravljanje pravniškega državnega izpita, s katerim se preverja, ali je sodniški pripravnik pridobil potrebna znanja in se praktično usposobil za samostojno opravljanje pravniških del za opravljanje funkcije oziroma poklica iz 1. člena tega zakona (22. člen ZPDI).

Glede na navedeno, pripravniki po ZPDI izpolnjujejo pogoj, da gre »za uvajanje pripravnikov in zaposlenih na usposabljanju« iz 66. člena ZSTSPJS, pri čemer po mnenju ministrstva za namen upravičenosti do dodatka za mentorstvo ni razloga za razlikovanje med sodniškimi pripravniki, ki so v delovnem razmerju na sodišču, in volonterskimi pripravniki.

¹ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23.

² Uradni list RS, št. 83/03 – uradno prečiščeno besedilo, 111/07, 40/12 – ZUJF in 36/19 – ZOdv-F.

S projektom Izboljšanja kakovosti sodstva (v nadaljnjem besedilu: IKS projekt) se zasleduje cilj kakovostnega dela sodnikov in sodnega osebja, pri čemer je največ pozornosti namenjene sodniškim veščinam, prenosu znanja in izobraževanju. Mentorstvo izkušenih kolegov v okviru tega projekta je ključno za prenos dobrih praks med generacijami sodnikov, novemu sodniku³ pa omogoča, da ponotranji vrednote in veščine, ki se jih ne more naučiti iz literature. Ob tem je ključen poudarek, da ima mentor le svetovalno funkcijo in nikakor ne sme vplivati na odločitve sodnika, kateremu je določen kot mentor. Sodniki so z imenovanjem na funkcijo sodnika neodvisni in samostojno opravljajo sodniško funkcijo. V sodnih postopkih odločajo v skladu z veljavno zakonodajo ter sami v celoti odgovarjajo za svoje materialno- in procesnopravne odločitve. Po razumevanju ministrstva novi sodnik v okviru tega projekta pridobiva določene (tudi pomembne) veščine, ki vodijo k splošnemu izboljšanju kakovosti sodstva, mentorjeve naloge pa se tudi bistveno razlikujejo od nalog mentorja npr. sodniškega pripravnika. Glede na navedeno (usklajeno tudi z Ministrstvom za pravosodje kot resornim ministrstvom za organizacijo sodišč) pri novih sodnikih, ki jim je določen mentor v okviru IKS projekta ne gre »za zaposlene na usposabljanju« v smislu usposabljanja za samostojno opravljanje dela. Mentorjem v okviru IKS projekta posledično ne pripada dodatek za mentorstvo iz 66. člena ZSTSPJS.

Glede višine dodatka za mentorstvo ministrstvo pojasnjuje, da sodniku (in državnemu tožilcu) pripada dodatek v višini 260 evrov mesečno, za vsak polni mesec, ko je imenovan za mentorja, razen če je mentor cel mesec odsoten. V primeru celomesečne odsotnosti mu dodatek za mentorstvo ne pripada. Če je za mentorja imenovan za del meseca (in ne za celotni mesec) se mu dodatek za mentorstvo določi sorazmerno (po delovnih dnevih), in sicer se višina dodatka za posamezni mesec izračuna na način, da se znesek 260 evrov deli s številom delovnih dni v mesecu in pomnoži s številom delovnih dni, ko je sodnik (in državni tožilec) imenovan za mentorja.

V šifrantu, ki je bil v skladu z Uredbo o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 109/24) objavljen na spletni strani MJU: [Šifrant vrste izplačil \(23. 1. 2025\)](#), je glede dodatka za mentorstvo za sodnike in državne tožilce določena nova vrsta izplačila C031.

Na višino dodatka za mentorstvo število pripravnikov in zaposlenih na usposabljanju ne vpliva. Dodatek sodniku (in državnemu tožilcu) pripada, če je kot mentor določen najmanj enemu pripravniku in zaposlenemu na usposabljanju.

³ Kot nove sodnike je delovna skupina projekta IKS opredelila sodnike, ki so v zadnjih treh letih nastopili sodniško funkcijo, ali so v zadnjih treh letih zamenjali področje dela (npr. iz kazenskega področja na pravdno).

2. Novi sodniki

V ponedeljek, 17. februarja 2025, so pred predsednico Državnega zbora zaprisegli:

Barbara CETIN

na sodniško mesto okrajne sodnice na Okrajne sodišču v Ilirski Bistrici,

Jure JAKŠIČ

na sodniško mesto okrajnega sodnika na Okrajnem sodišču v Mariboru,

Andreja MUC

na sodniško mesto okrajne sodnice na Okrajnem sodišču v Novem mestu,

Špela ŠIFRER

na sodniško mesto okrožne sodnice na Okrožnem sodišču v Novi Gorici,

Nataša ŽMAVC

na sodniško mesto okrožne sodnice na Delovnem sodišču v Mariboru.

3. Prenehanje sodniške službe oziroma funkcije

Andrijani Ahačič, okrožni sodnici svétnici na Okrožnem sodišču v Kranju, preneha sodniška funkcija 30. 9. 2025;

Juditi Aljančič, okrajni sodnici svetnici na Okrajnem sodišču v Kranju, preneha sodniška funkcija 30. 6. 2025;

Vanji Obersnel, višji sodnici svétnici na Okrožnem sodišču v Mariboru, preneha sodniška funkcija 15. 9. 2025.

VI. Iz uradnih listov

Povezave do posameznih uradnih listov:

1. [Uradni list RS, št. 107/2024](#) (17. 12. 2024)
2. [Uradni list RS, št. 108/2024](#) (20. 12. 2024)
3. [Uradni list RS, št. 109/2024](#) (20. 12. 2024)
 - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3B)
 - Uredba o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju
 - Uredba o kriterijih za določitev višine položajnega dodatka za javne uslužbence
4. [Uradni list RS, št. 110/2024](#) (23. 12. 2024)
5. [Uradni list RS, št. 111/2024](#) (24. 12. 2024)
6. [Uradni list RS, št. 112/2024](#) (27. 12. 2024)
7. [Uradni list RS, št. 113/2024](#) (30. 12. 2024)
 - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1B)
8. [Uradni list RS, št. 114/2024](#) (31. 12. 2024)
9. [Uradni list RS, št. 1/2025](#) (3. 1. 2025)
 - Višina predpisane obrestne mere zamudnih obresti
10. [Uradni list RS, št. 2/2025](#) (10. 1. 2025)
11. [Uradni list RS, št. 3/2025](#) (17. 1. 2025)
 - Količnik uskladitve preživnin in nadomestil preživnin za leto 2025
12. [Uradni list RS, št. 4/2025](#) (24. 1. 2025)
 - Povprečne efektivne obrestne mere iz sklenjenih potrošniških kreditnih pogodb bank in hranilnic v obdobju od 1. 7. 2024 do 31. 12. 2024
13. [Uradni list RS, št. 5/2025](#) (31. 1. 2025)
 - Znesek minimalne plače
14. [Uradni list RS, št. 6/2025](#) (5. 2. 2025)
15. [Uradni list RS, št. 7/2025](#) (7. 2. 2025)
 - Ukaz o pomilostitvi
16. [Uradni list RS, št. 8/2025](#) (11. 2. 2025)

- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol-C)

17. [Uradni list RS, št. 9/2025 \(14.2. 2025\)](#)

VII. Iz strokovnih revij

V SIF si želimo pomembne članke, prispevke, knjige in komentarje približati tudi tako, da nekatere od njih, ki jih štejemo za pomembne zaradi njihove aktualnosti, na kratko povzemamo. Hkrati pozivamo vse bralce, da nas obveščate o člankih, prispevkih in knjigah, ki jih vi štejete za pomembne oziroma menite, da bi bili vašim kolegom lahko v pomoč. Predloge pošljite na ossp.vsr@sodisce.si, pri tem navedite podatke o avtorju, naslov dela ipd. ter v stavku ali dveh na kratko predstavite pomembno vsebino.

Izbor aktualnih člankov iz zadnjih števil domačih in tujih strokovnih revij je dostopen na spletnih straneh Centralne pravosodne knjižnice.

1. Domače strokovne revije (izbor člankov)

Izpostavljamo:

DELA VCI IN DELODAJALCI, št. 4/2024

- Jakob Počivavšek: Prenova sistema plač v javnem sektorju
- Biserka Kogej Dmitrovič: Ob 30-letnici delovnega in socialnega sodstva

DIGNITAS, št. 101

- Elijah S. Sritharan: The Fundamental Right to a Healthy Environment and Climate-Related Lawsuits

JAVNA UPRAVA, št. 3-4/2024

- Jan Krajnik: Test čezmejnega interesa: gordijski vozec uporabe prava EU na področju javnega naročanja in koncesij
- Katja Štemberger Brizani: Dobrobit živali v postopkih javnega naročanja
- Anže Mediževac: Maroko, Evropska unija in Zahodna Sahara: dekolonizacija pred Sodiščem EU

PRAVOSODNI BILTEN, št.

- Ivan Šelih in Jure Markič: Pogled varuha človekovih pravic na postopek pred sodišči po Zakonu o duševnem zdravju
- Miran Pustoslemšek: Problematika ponovitvene nevarnosti pri neprištevnih storilcih kaznivih dejanj v Republiki Sloveniji
- Nataša Novak: Izvajanje obravnave v skupnosti ob odpustu osebe v skupnost (iz enote za forenzično psihiatrijo)
- Branko Brinšek: Razumevanje odnosa med sptimi starši
- Anja Andrejč Balažic: Pridobitev otrokovega mnenja
- Tajka Golob Obrenović: Kolizijski skrbnik v družinskih postopkih – praktični pogled odvetnice
- Helena Miklavčič: Ustanovitev in preoblikovanje javnih zavodov

- Luka Vavken: Procesni vidiki odločanja o priporu v novejši (ustavno)sodni presoji
- Gregor Šprajzer: Stroški in sodne takse v pravnem in nepravdnem postopku
- Gregor Šprajzer: Stroški in sodne takse v izvršbi in zavarovanju
- Mojca Hrastnik: Pregled pomembnejših odločb s področja insolvenčnega prava, objavljenih od 1. 11. 2023 do 31. 5. 2024

PRAVNA PRAKSA, št. 1-2/2025

- Luka Mišič: Ugovor vesti v zdravstveni in lekarniški dejavnosti
- Aljoša Polajžar: Kaj prinaša sprejeta direktiva o platformnem delu?
- Branko Aubrecht: Zadevi „Radonjič“ in „Trenta“
- Jožef Kovač: Pomen poravnavanja v kazenskih zadevah

PRAVNA PRAKSA, št. 3/2025

- Rajko Knez: Pravni interes za *locus standi* za presojo prostorskih aktov na Ustavnem sodišču in vprašanje tehtanja pravičnega ravnovesja med zasebnimi in javnimi interesi

PRAVNA PRAKSA, št. 4/2025

- Blaž Tomažin Bolcar: Bron, ujet v samovolj sodnikov
- Mojca Tancer Verboten: Reforma plačnega sistema javnih uslužbencev – kaj prinaša javnim uslužbencem in kdaj

PRAVNA PRAKSA, št. 5/2025

- Bojana Zadavec: Vpis otroka, ki ga je v tujini rodila „nadomestna mati“ v slovenski matični register
- Špela Lovšin: Alternativno reševanje upravnih sporov: neizkoriščene priložnosti obstoječe ureditve

PRAVNIK, št. 11/12 (2024)

- Jaka Cepec in Maja Lajevec: Položaj preživninskih terjatev otrok v izvršbi in v osebnem stečajju
- Maša Kočivnik in Miha Šepec: Rok za ponovno sojenje v kazenskem postopku po razveljavljeni pravnomočni sodbi
- Jasna Murgel: Volilna pravica oseb z invalidnostjo v slovenskem pravnem redu – gre za vprašanje enakega obravnavanja
- Jože Kristan: Kreditna pogodba v švicarskih frankih namesto razpleta, zapleti

REVIJA ZA KRIMINALISTIKO IN KRIMINOLOGIJO, št. 4/2024

- Matjaž Ambrož: Kaj nam prinaša teoretiziranje kazni?
- Aleš Završnik, Lora Briški, Mojca M. Plesničar: Digitalizacija slovenskega sodstva in njene težave

2. Tuje strokovne revije ([izbor člankov](#))

Izpostavljam:

[EC TAX REVIEW](#), št. 6/2024

- Raymond Luja: The Apple Case and Beyond: Fiscal State Aid Review is Here to Stay

[EUROPEAN LAW REVIEW](#), št. 6/2024

- Mariana Martins Pereira: Inadmissible in Luxembourg, Admissible in Strasbourg? Locus Standi of Climate Litigants before the CJEU and the EctHR
- Alessandro Cuomo in Phedon Nicolaides: EU Liability and Judicial (Un)predictability: An Appraisal of the Test for a Serious Breach of Law under Article 340(2) TFEU

[EUROPEAN HUMAN RIGHTS LAW REVIEW](#), št. 6/2024

- Konrad Ksiazek: The Living Instrument Doctrine and Effectiveness of Human Rights
- Fiore Schuthof: Forget Me Not: The Human Right to Legal Capacity of Persons with Dementia

[FAM RZ](#), št. 24/2024

- BGH: Keine Teilungsversteigerung sog. Zusammengesetzter Grundstücke

[INFORMATOR, Tjednik za pravna i ekonomska pitanja](#), št. 6867-6868

- Marina Kapikul: Osvrt na modele ocjenjivanja pravosudnih dužnosnika u postupcima napredovanja
- Mihael Mišo Mudrić: Pravni okvir reguliranja umjetne inteligencije (II)

[INTERTAX](#), št. 10/2024

- Reuven Avi-Yonah, Ajitesh Kir: Building the Gateway: Why the Two Pillars Need Each Other
- Lukas Hrdlicka: The Pillar 2 Directive and the Qualified Domestic (Minimum) Top-up Tax Puzzle
- Chidozie Chukwudumogu: Inter-Nation Equity and the Regulation of Tax Competition via the Global Minimum Tax Rule: A Case for Improvement
- Mateusz Kaźmierczak: Five Years of Digital Services Taxes in Europe: What Have We Learned?
- Jasper Korving: 30 Years of the Economic European Area; a Tax Law Perspective

[INTERTAX](#), št. 11/2024

- Tamir Shanan, Doron Narotzki, Noam Zamir: A Time to Institutionalize the International Tax Regime
- Kristof Boel: Is the Privilege Too Privileged? the Orde van de Vlaamse Balies Case Revisited

[INTERTAX](#), št. 12/2024

- Monique T. Malan: The De Minimis Exclusions in the ATAD's CFC Rules: A Normative Analysis

[LEXONOMICA](#), št. 2/2024

- Nana Weber: Is It High Time to Redefine the Legal Framework on Cohabitation in Family Law?

[POREDBENO POMORSKO PRAVO](#), št. 178/2024

- Vesna Skorupan Wolff: Pretpostavke za primjenu pojedinih sustava odgovornosti za štetu zbog smrti ili tjelesnih ozljeda kupaca i drugih osoba u moru
- Gordan Stanković: Početak i trajanje roka zastare za odštetne tražbine osiguratelja prema trećoj odgovornoj osobi – može li drukčije?

[PRAVO U GOSPODARSTVU](#), št. 3-4/2024

- Mihajlo Dika: O troškovima izvanparničnog postupka prema novom Zakonu o izvanparničnom postupku – opće uređenje
- Petar Miladin: Reklamacija materijalnih nedostataka i regresna prava prodavatelja u lancu kupoprodaja
- Iva Buljan in Željko Pajalić: Ogledi o probiju pravne osobnosti

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 42/2024

- Mireille Bacache in drugi: Dommage corporel
- Benoit Auroy: Procédure pénale et exploitation d'un téléphone portable: le développement de la protection européenne

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 43/2024

- Éloi Buat-Ménard in drugi: Première chambre civile
- Françoise Jollec in drugi: Deuxième chambre civile

[RECUEIL DALLOZ](#), št. 44/2024

- Thomas Clay: Arbitrage et modes amiables de règlement des conflits
- Christophe Lachieze: L'obligation d'information précontractuelle des agents de voyages, entre droit commun et droit spécial

REVIEW OF EUROPEAN ADMINISTRATIVE LAW, št. 3-4/2024

- Paola Chirulli: Towards a uniform system of administrative review before the Boards of Appeal: wishful thinking? The amended Article 58a of the Statute of the European Court of Justice
- Albert Sanchez-Graells: Right to an Effective Remedy and to a Fair Trial: Is it Irrelevant whether a Procurement Review Body is Judicial in Character? Case C-303/22, CROSS Zlín

ZBORNİK PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU, št. 4/2024

- Tena Hoško: Međudržavno posvojenje – kojim putem krenuti

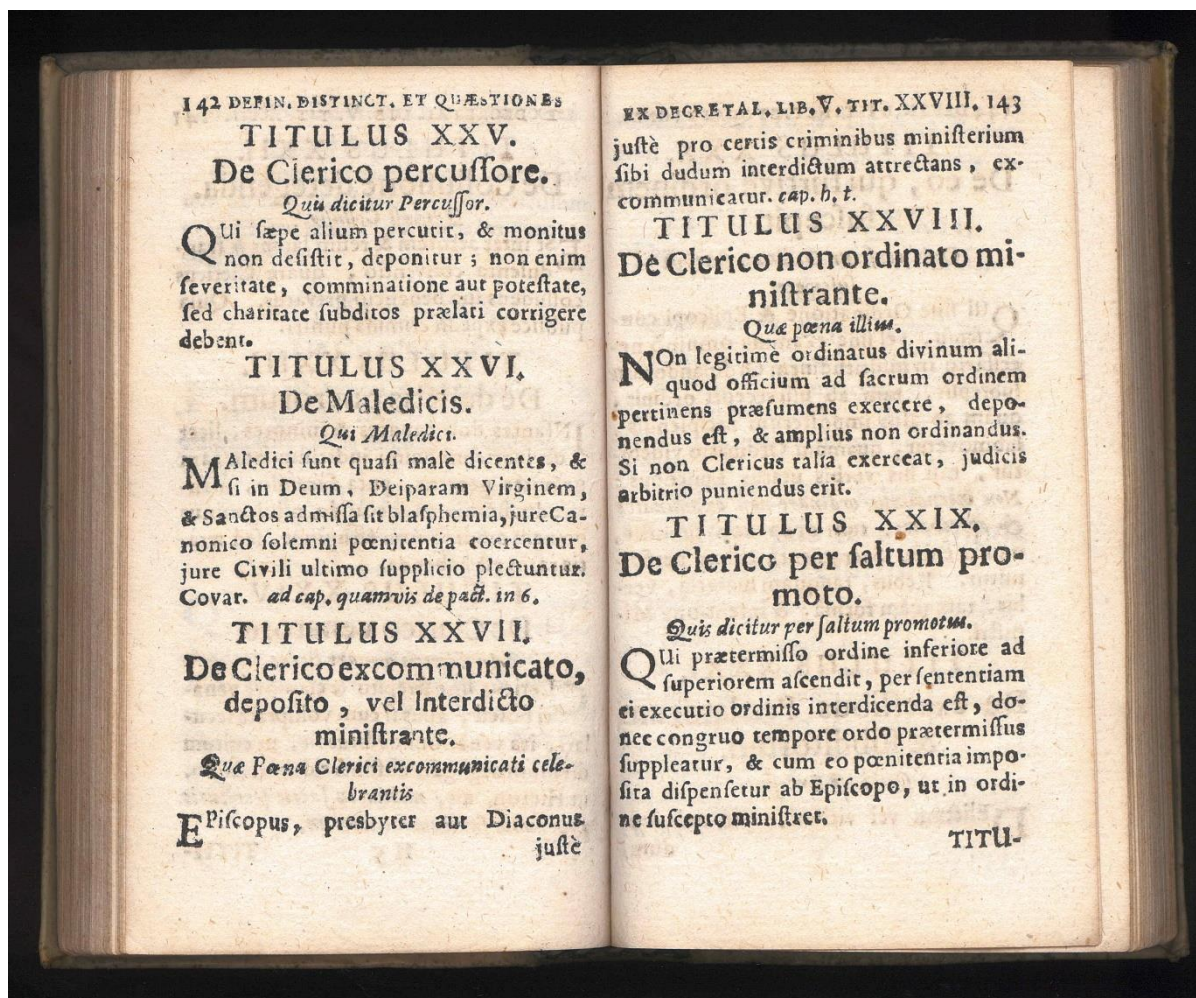
ZBORNİK PRAVNOG FAKULTETA U ZAGREBU, št. 5-6/2024

- Ivan Tot in drugi: Istražujući transponiranje Direktive o kupoprodaji robe i Direktive o digitalnom sadržaju i uslugama
- Gina Fioia in Sofia Maria Lener: Zaštita pojedinaca od inferencija koje ugrožavaju privatnost i diskriminatornih inferencija u europskom pravu: Od Opće uredbe o zaštiti podataka i Direktive o digitalnom sadržaju i uslugama do Akta o umjetnoj inteligenciji
- Matija Damjan: Odgovornost za pravne nedostatke digitalnog sadržaja i digitalnih usluga iz perspektive slovenskog prava
- Jernej Renko: Osobni podatci kao sredstvo plaćanja za digitalni sadržaj ili digitalne usluge u slovenskoj implementaciji Direktive o digitalnom sadržaju i uslugama
- Petra Weingerl: Potrošačko ugovorno pravo i ciljevi održivosti u Sloveniji: Ima li prostora za poboljšanje?

ZBORNİK RADOVA PRAVNOG FAKULTETA U SPLITU, št. 4/2024

- Marko Perkušić: Pravni tretman pametnih ugovora prema hrvatskom pravu
- Ana Radina: Pravna zaštita obiteljskog života u kontekstu udomiteljstva

VIII. Najmanjša knjiga v Centralni pravosodni knjižnici

Ob obisku najstarejšega dela Centralne pravosodne knjižnice, imenovanega tudi *Bibliotheca Iuris Antiqui*, se obiskovalci največkrat zanimajo za najstarejše ali največje in v najlepše usnje vezano gradivo. Ob tem pa obiskovalcem običajno pokažemo tudi najmanjšo knjigo, ki jo hranimo v knjižnici, neke vrste žepnico iz začetka 18. stoletja z baročnim latinskim naslovom *Enchiridion Juris Utriusque : seu Definitiones, distinctiones et quæstiones clare et breviter definitæ juris canonici et civilis* (v nadaljevanju *Enchiridion Juris Utriusque*). Naslov bi lahko prevedli kot *Priročnik obojega prava s podnaslovom Definicije, razlike in vprašanja, ki jih jasno in na kratko opredeljuje kanonsko in civilno pravo*.

Iz zgodovine vemo, da sta se od 12. stoletja v Evropi prepletali dve pravni normi, tradicija rimskega prava (*ius Romanum*) in kanonskega prava (*ius canonicum*). Po uspešnem zaključku pravnega študija je tako diplomant pravne fakultete na univerzi pridobil akademski naziv „doktor zakonov“ (*doctor legum*) ali „doktor kanonov ali dekretov“ (*doctor canonum vel decretorum*). Do 16. stoletja se je na pravnih fakultetah po Evropi izoblikoval enotni akademski naziv „doktor obojega prava“ (*doctor iuris utriusque*), saj sta medtem postali obe pravni tradiciji tako prepleteni, da je bilo poznavanje „obojega prava“ (*ius utrumque*) bistveno merilo juristove odličnosti.

Corpus iuris civilis je zbirka pravnih dokumentov, ki je nastala med 529 in 534 po ukazu vzhodnorimskega cesarja Justinijana I. in je sestavljena iz štirih osnovnih sestavnih delov: Justinijanovega zakonika (zbirke cesarskih odredb od cesarja Hadrijana dalje), Digest (izvlečkov iz del rimskih pravnikov drugega in tretjega stoletja) in Institucij (priročnik za uvod v študij prava).

Kanonsko pravo (*ius canonicum*) označuje v širšem smislu avtonomno pravo Katoliške cerkve, v ožjem smislu pa srednjeveško učeno pravo, nastalo iz cerkvenih in rimskih pravnih virov, ki je v svojem bistvu delo sholastične cerkvenopravne znanosti (kanonistike) in ki je bilo v 16. stoletju zbrano v delu *Corpus iuris canonici*. Kanonsko pravo rimskega prava ni nadomeščalo, temveč ga je le dopolnjevalo. Za razvoj občje pravne znanosti je pomemben zlasti sklep četrtega lateranskega koncila (1215), da so morali cerkveni sodniki dosledno evidentirati vsa procesna dejanja, saj je veljalo „*quod non est in actis non est in mundo*“ (česar ni v spisih, ni na svetu). To je bilo povezano predvsem z zagotovitvijo preverjanja sodnih odločb na višjih instancah. S spremembo postopka so bile vpeljane številne novosti, zlasti v civilno in kazensko materialno pravo. Kanonsko pravo namreč ni veljalo zgolj za klerike, temveč je v mešanih zadevah, za katere so bila pristojna cerkvena sodišča, veljalo tudi za laike. Italijanski cerkveni pravnik Gracijan je okoli leta 1140 v posebni zbirki sistematično uredil in odpravil nasprotja med pravnimi pravili, ki jih je Cerkev sprejemala vse do drugega lateranskega koncila. Čeprav Gracijanov Dekret ni bil nikoli razglašen kot zakonik, so ga vse do leta 1917 šteli za najpomembnejši del zbirke *Corpus iuris canonici*. Za njim so bili v zbirko dodani še številni poznejši pravni akti in dekreti, ki jih je uredil in izdal pariški kanonist Jean Chappuis, 1. julija 1580 pa jih je javno razglasil papež Gregor XIII. (1572–1585). Zbirko so po zgledu *Corpus iuris civilis* tudi uradno poimenovali *Corpus iuris canonici*.

Iz potrebe po enostavnem pregledu in poznavanju „oboje prava“ je nastal tudi omenjeni priročnik *Enchiridion Iuris Utriusque* španskega pravnika Jerneja iz Cartagene (Bartholomeus de Cartagena). Vsebina knjige je v osnovi razdeljena na dva dela. Prvi predstavlja kanonsko, drugi pa civilno pravo. Besedilo je zbirnik kratkih povzetkov, ki učenega bralca spominjajo na vsebine posameznih pravnih del. Kanonsko pravo je predstavljeno s kratkimi povzetki (sinopsisi) v petih knjigah, civilno pa v štirih knjigah. Civilnopравни del knjige ima celo posebno dodatno naslovno stran z naslovom *Enchiridii juris synopsis posterior: id est Juris civilis definitiones, distinctiones, et petitiones ...* Kot avtor drugega dela je podpisan B. S.; zgodovinarji so ugotovili, da se zelo verjetno za skrivnostno kratico skriva madžarski jezuitski pravnik in filozof Štefan Dobner (István Dobner).

Nič manj skrivnostno ni življenje glavnega avtorja knjige Jerneja iz Cartagene v Španiji. V knjigah je podpisan tudi kot Bartholomaeus Carthagena, Bartolomé de Cartagena ali Bartolomeo de Cartagena, kar namiguje, da so njegovi predniki izhajali iz antičnega obalnega mesta Cartagena v španski pokrajini Murcia. Jernej Cartagena se je najverjetneje rodil v drugi polovici 16. stoletja v majhnem mestecu Orihuela. Kje je študiral pravo, ne vemo zagotovo, najverjetneje pa je pravne študije dokončal v Valenciji, ker se je že leta 1602 na naslovnici svoje prve knjige podpisal kot „Doktor Bartholomeo Cartagena – Valentin Orcelitanus, najbolj energičen pokrovitelj obeh pravnih vej“. O njem vemo tudi, da je pozneje deloval kot pravnik (pravobranilec) na Dvornem sodišču v Valenciji. Po nekaterih virih naj bi umrl že leta 1624. Navzlic nepoznavanju njegovega življenja je dejstvo, da je objavil vsaj dve zelo pogosto ponatiskovani knjigi, in sicer *Expositio titulorum iuris canonici ...* (Razstava naslovov cerkvenega prava ...), ki prinaša pregled najpomembnejše literature o kanonskem pravu. Prva izdaja je izšla v Slamanci že leta 1602, le malo pozneje, leta 1607, Frankfurtska izdaja, najpogosteje pa je danes ohranjena Lyonska izdaja iz leta 1624. Njegovo najbolj znano delo pa je prav *Enchiridion Iuris Utriusque*, ki je zlasti po dopolnitvi jezuita Štefana Dobnerja postalo zelo popularno v jezuitskih krogih, saj je izšlo v številnih izdajah po celi Evropi. Zaenkrat je najstarejša znana izdaja iz leta 1698, ko so knjigo izdali jezuiti v bavarskem Ingolstadt, nato

pa so ji sledili številni ponatisi. V Pragi leta 1701, v Kölnu je izšlo več izdaj v letih 1706, 1711, 1715 in 1719. Leta 1722 je knjiga ponovno izšla v Ingolstadt, le leto pozneje še v slovaški Trnavi, leta 1724 v Frankfurtu, kjer so knjigo ponatisnili leta 1735 in 1761. V Lizboni je knjiga izšla leta 1749, zanimivo pa je, da je knjiga v Madridu prvič izšla šele leta 1763, nato pa je bila ponatisnjena še v letih 1770 in 1782, kar vsekakor kaže na veliko odmevnost in očitno uporabnost priročnika.

Kraj tiska knjige, ki jo hranimo v Centralni pravosodni knjižnici, je zaenkrat še neznan, izdaja pa je zelo podobna kölnski izdaji iz leta 1715. Knjiga ima signaturo št. 23 in je v knjižnico prišla kot darilo Pokrajinske uprave za Slovenijo, 1. aprila 1922.

Izvod, ki ga hranimo v knjižnici, izvira iz začetka 18. stoletja, kar pomeni, da je knjiga v celoti ročno izdelana. Velikost knjige je 11,5×7 cm, nosilec tiskanega zapisa pa je ročno izdelani papir; prepoznamo ga po debelejših navpičnih in tanjših vodoravnih črtah, ki nastanejo zaradi uporabe kovinskega sita. Na zadnjem spojnem listu je viden delni vodni znak. Knjižni blok knjige je sestavljen iz listov, ki so zloženi v pole in na hrbtni strani sešiti. Knjiga ima tudi kustode, reklamante in številčenje strani (paginacijo).

Omenjene kustode in reklamanti so bili knjigovezu v pomoč pri sestavljanju knjižnega bloka. Kustode so grafični znaki, najpogosteje številke, ki označujejo zaporedje posamezne pole v knjigi. Reklamant je začetna beseda ali zlog, naveden na dnu strani, s katerim se začenja besedilo na naslednji strani.

Vse do začetka 19. stoletja so knjige pogosto prodajali nevezane in jim je na željo kupca dokončno podobo dal knjigovez. Zaradi majhnega formata knjige ima ta le dve kapitalski vezici ob glavi in peti knjižnega hrbtna, ki sta v kombinaciji modre in bele barve, z gostim obšivom. Platnici sta iz lepenke, hrbet in zunanje strani platnic pa prekriva pergamentna prevleka iz ovčje kože.

Knjigo smo v letu 2024 digitalizirali in je na voljo v digitalni knjižnici Dlib Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani na povezavi

<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-8I5YJ68P>,

s čimer upamo, da bo dobila še dodatne občudovalce in preučevalce.

QR koda za dostop do Enchiridion Iuris na portalu Dlib.

Pripravila: Maja Vavtar, Igor Zemljič

IX. Novosti v Centralni pravosodni knjižnici

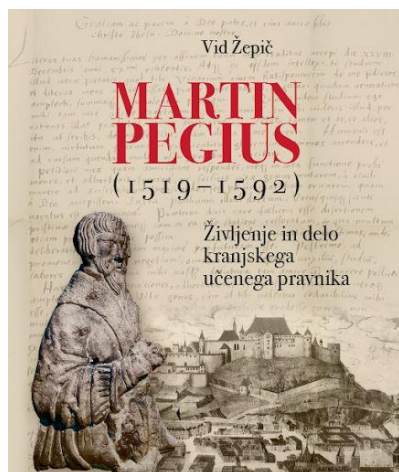
Spoštovani bralci,

ponovno vam predstavljamo preglede knjižničnih novosti iz Centralne pravosodne knjižnice. Popolni seznam novosti si lahko ogledate na naši spletni strani in na družbenih omrežjih, na tem mestu pa izpostavljamo le nekaj knjig iz zadnjega meseca.

V spremni besedi vas tokrat opozarjamo predvsem na nekaj najnovejših izdaj in komentarjev naše zakonodaje.

Verjetno bo malokdo presenečen, da začnemo z Zakonom o oskrbi z električno energijo (ZOEE). Knjigo so uredili Borut Bratina, Aleš Ferčič, Rajko Pirnat in Luka Martin Tomažič, avtorji komentarjev pa so Daša Bajec Korent in mnogi drugi. Nadalje vas opozarjamo na nov komentar Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP), ki ga je uredila Alenka Oven; avtorji pa so dr. Urban Brulc, Nina Cek, Mateja Lednik, mag. Polona Merc, dr. Alenka Oven, dr. Grega Strban, Marjan Sušelj in Dušan Žorž. Opozarjamo vas še na delo profesorja Igorja Kavčiča z naslovom Referendumsko pravo, ki ponuja celovit in zaokrožen prikaz pravne ureditve tega področja, in besedila vseh veljavnih predpisov. Bralcu na enem mestu ponuja vse potrebne informacije o tej tematiki.

Opozorimo vas še na sedmi zvezek zbirke Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch s tematskim naslovom Schuldrecht - Besonderer Teil III [Paragraphen] 705–853. Med nemškimi novitetami omenimo še knjigo Chatgpt, Gemini & Co : grosse Sprachmodelle und Recht, ki jo je spisal Michael Mayrhofer, in delo Philipa Maximiliana Bender Internationales und europaisches Familienrecht : EUVerordnungen.

Izpostavljena knjiga meseca je zgodovinsko delo dr. Vida Žepiča **Martin Pegius - življenje in delo kranjskega učenega pravnika**.

Pri Založbi Pravne fakultete Univerze v Ljubljani je izšla zanimiva znanstvena monografija o življenju in delu manj znanega polhograjskega pravnika Martina Pegija, ki je večino svojega življenja deloval v Salzburgu. Avtor knjige je dr. Vid Žepič. V znanstvenem delu na 170 straneh obravnava življenjsko pot in opus najbolj znanega pravnika z današnjega slovenskega ozemlja iz začetka novega veka. Avtor najprej prikaže pravne razmere v Salzburgu in na Bavarskem v prvi polovici 16. stoletja, saj je Martin Pegij rodno Kranjsko zapustil zelo mlad, se šolal na Bavarskem in bil zatem v službi

salzburške nadškofije vse do zatona svoje kariere. Ta se je končala z obtožbo izdajanja uradnih skrivnosti in čarovništva. V drugem delu, ki obravnava Pegijev življenjepis, je velik poudarek predvsem na zadnjih letih njegovega življenja. Osrednji del knjige je posvečen predstavitvi njegovih objavljenih del, ki segajo na področja prava, astrologije, govorništva in zdravilstva. Avtor ne obravnava le zanesljivo Pegijevih del, temveč skoraj enako pozornost posveti tudi delom, ki so mu jih pripisali v 18. stoletju. Besedilo je podprto z izseki iz njegovih spisov v izvorniku in v slovenskem prevodu, obogateno pa je z ilustracijami in opombami. Knjigi je dodana Pegijeva bibliografija in obsežen povzetek v nemškem jeziku. Delo bo zanimivo

predvsem za pravnike, zgodovinarje in ljubitelje domoznanske literature. Zaradi Pegijevega ukvarjanja z govorništvo, astronomijo in zdravilstvom je knjiga nepogrešljiva tudi za vse, ki se ukvarjajo z razvojem navedenih ved na domačih tleh. Pegij, čigar kip stoji pred glavnim vhodom Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, je postal eden njenih simbolov.

Igor Zemljič, Centralna pravosodna knjižnica

[Knjižne novosti - december 2024](#)

[Knjižne novosti – januar 2025](#)

[Knjižne novosti – februar 2025](#)

KOLOFON

Sodnikov informator 1/2025

Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Ljubljana, marec 2025

Uredniški odbor: dr. Miodrag Đorđević (glavni urednik), dr. Damjan Orož (namestnik
glavnega urednika), mag. Blaž Možina (namestnik glavnega urednika),
mag. Nina Betetto, mag. Marijan Debelak, Peter Golob in dr. Primož Gorkič

Avtorji besedil: dr. Ines Budinoska, mag. Blaž Možina, Maja Vavtar in Igor Zemljič

Oblikovanje in prelom: mag. Blaž Možina, Jasmina Bajec in Iztok Stržinar

Naslovnica: Iztok Stržinar

Administrativna dela opravila: Jasmina Bajec

Prvi natis

Spletna in brezplačna izdaja